

Микола Барановський

**ЕКОНОМІЧНА ТА СОЦІАЛЬНА
ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ:
ПРАКТИКУМ**

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя

Барановський Микола

**ЕКОНОМІЧНА ТА СОЦІАЛЬНА
ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ**

Практикум: методичний посібник

Ніжин – 2025

УДК 33(477)(075.8)+911.3(477):30
Б24

Рекомендовано Вченою радою
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
(НДУ ім. М.Гоголя)
Протокол № 1 від 29.09.2025 р.

Рецензенти:

Філоненко І. М. – канд. географ. наук, доцент
Афоніна О. О. – канд. географ. наук, доцент

Барановський Микола

Б24 Економічна та соціальна географія України: практикум: методичний посібник. – 4-е, переробл. та доповн. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2025. – 66 с.

Практикум містить завдання до аудиторних практичних занять з економічної та соціальної географії України. Призначений для студентів закладів вищої освіти, які навчаються за спеціальностями С6 Географія і регіональні студії та А4.07 Середня освіта (географія).

УДК 33(477)(075.8)+911.3(477):30

© НДУ імені Миколи Гоголя, 2025
© Барановський Микола, 2025

Зміст

Передмова	4
Практична робота №1. Економіко-географічне та геополітичне положення України. Адміністративно-територіальний устрій країни	5
Практична робота №2. Природно-ресурсний потенціал України	8
Практична робота №3. Населення України	11
Практична робота №4. Населення України	14
Практична робота №5. Загальна характеристика економіки України	19
Практична робота №6. Первинний сектор економіки. Сільське господарство.....	23
Практична робота №7. Первинний сектор економіки. Сільське господарство.....	26
Практична робота № 8. Вторинний сектор економіки. Виробництво та розподіл електроенергії. Металургійне виробництво України.....	29
Практична робота № 9. Виробництво машин, устаткування та обладнання. Виробництво хімічної продукції та фармацевтичних виробів	34
Практична робота №10. Виробництво дерев'яних виробів, паперу та меблів. Виробництво будівельних матеріалів	38
Практична робота № 11. Виробництво та пошиття тканин, одягу та взуття.....	40
Практична робота № 12. Виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів	41
Практична робота № 13. Географія підрозділів сфери послуг	45
Практична робота № 14. Транспортний комплекс України	50
Практична робота № 15. Зовнішньоекономічні зв'язки України	53
Додатки.....	58
Додаток А.....	59
Додаток Б.....	62
Додаток В.....	65
Додаток Г.....	66

Передмова

Кожна навчальна дисципліна є цілісним навчально-методичним комплексом, який включає текст лекцій, практичні роботи та завдання, питання для самоконтролю знань тощо. В цьому навчально-методичному посібнику подано завдання до проведення практичних робіт із курсу «Економічна та соціальна географія України».

Економічна та соціальна географія України належить до переліку нормативних дисциплін професійної підготовки фахівців у сфері освіти, географії та наук про Землю. Головною метою цього навчального курсу є глибоке та всебічне суспільно-географічне вивчення території України.

Тематика практичних робіт, яка наведена в посібнику, відповідає наявній навчальній програмі з курсу «Економічна та соціальна географія України» й тісно пов'язана з лекційним курсом, утворюючи з ним єдине ціле. Вона відображає всі основи блоку курсу «Економічна та соціальна географія України» – економіко-географічне та геополітичне положення України, історію формування території держави, природно-ресурсний потенціал країни, населення, господарство, зовнішньоекономічні зв'язки.

Кожна практична робота включає кілька завдань, завдяки чому викладач може варіювати ними в залежності від рівня підготовки студентів, наявності аудиторного часу тощо.

Запропоновані в посібнику завдання є дуже різноплановими. Вони передбачають роботу зі статистичними матеріалами, контурними картами, обчислення різноманітних показників, побудову графіків, діаграм. Значна увага приділяється аналізу динаміки соціально-економічних показників, виявленню тенденцій і трендів у розвитку окремих виробництв, у перебігу демографічних і міграційних процесів, оцінці збитків, яких зазнала Україна через збройну агресію Росії.

Проведення практичних занять без попередньої самостійної підготовки малоефективне. У зв'язку з цим, у навчально-методичному посібнику до кожної теми розроблено перелік контрольних запитань, за допомогою яких студенти можуть самостійно оцінити рівень своїх знань. До посібника включена також значна частина завдань, які тісно пов'язані зі шкільними курсами «Географія України» та «Україна і світове господарство» і які можуть використовуватися студентами під час проходження педагогічної практики у школі. Посібник стане у пригоді також учителям географії під час підготовки школярів до учнівських олімпіад чи участі у конкурсі робіт у рамках МАН України.

Практична робота №1

Економіко-географічне та геополітичне положення України. Адміністративно-територіальний устрій країни

Контрольні запитання до теми

1. Назвіть і покажіть на карті крайні точки України. Схарактеризуйте компактність її географічного положення (протяжність, видовженість тощо).
2. З якими державами межує Україна? Які політичні та економічні відносини склалися між Україною та державами-сусідами?
3. Назвіть і схарактеризуйте основні риси економіко-географічного положення України.
4. Дайте стислу характеристику геополітичного положення України. Розкрийте його позитивні та негативні риси. Як змінилося воно після 2014 та 2022 років?
4. Як відбувалося формування території України та її адміністративного устрою у ХХ ст.?
5. Який сучасний адміністративно-територіальний устрій має Україна, як він змінився після 2020 року?

Завдання 1. На контурній карті покажіть державні кордони України із сусідніми країнами, вкажіть довжину кордону з ними. Використовуючи дані таблиці 1, інформацію з мережі Інтернет, проаналізуйте економічний та військовий потенціал країн-сусідів України. Схарактеризуйте особливості суспільно-політичних та економічних відносин України з державами-сусідами.

Табл. 1. Площа та кількість жителів окремих країн Європи

Країна	Площа, тис. км ²	Кількість жителів, млн осіб	Країна	Площа, тис. км ²	Кількість жителів, млн осіб
Україна	603,7	31,1*	Угорщина	93,0	9,9
Росія	17075,0	146,9	Словаччина	49,0	5,4
Польща	312,7	39,0	Румунія	237,5	19,7
Білорусь	207,0	9,5	Молдова	33,7	3,6

* – оцінкові дані за 2023 рік

Форма запису результатів завдання 1:

Країна	Стан політичних відносин	Економічний потенціал	Військовий потенціал	Загальний висновок
Польща				
:				

Завдання 2. Вивчіть основні етапи формування території України та її сучасного адміністративно-територіального поділу. Встановіть і запишіть у таблицю події, які пов'язані з такими історичними датами у формуванні території країни.

Дати	Історичні події
VII ст.	Майже всю територію України заселили слов'янські племена антів
VIII – XI ст.	
1654 р.	
1775 р.	
7 листопада 1917 р.	
25 грудня 1917 р.	
13 листопада 1918 р.	
22 січня 1919 р.	
1922 р.	
1939 р.	
1940 р.	
1945 р.	
1954 р.	
1991 р.	
2014 р.	
2022 р.	

Завдання 3. Складіть карту «Формування території України та її адміністративно-територіального устрою». На карті різним кольором і підписами покажіть: а) території (регіони), які були приєднані до України чи вилучені з неї упродовж ХХ ст.; б) роки створення усіх регіонів країни; в) території, які були тимчасово окуповані у 2014 році; г) тимчасово окуповані території від початку повномасштабного вторгнення Росії.

Завдання 4. За даними таблиці 2 побудуйте карту сучасного адміністративно-територіального устрою України.

Стовпчиковими діаграмами покажіть у кожному з регіонів частку адміністративних районів, міст і селищ від загальнодержавних показників. Визначте частку областей України від загальної площі країни. Випишіть п'ять найбільших і п'ять найменших за розмірами областей країни. У яких частинах України вони знаходяться?

Табл. 2. Кількість адміністративно-територіальних одиниць у розрізі регіонів України на 01 січня 2024 р.

Регіони України	Площа, тис. км ²	Райони*	Міста	Селища	Сільські населені пункти	Територіальні громади
Україна	603,7	136	461	881	28378	1469
АР Крим	27,0	10	16	56	947	-
Вінницька	26,5	6	18	29	1457	63
Волинська	20,2	4	11	22	1054	54
Дніпропетровська	31,9	7	20	45	1435	86
Донецька	26,5	8	52	131	1115	66
Житомирська	29,9	4	12	43	1613	65
Закарпатська	12,8	6	11	19	578	64
Запорізька	27,2	5	14	22	914	67
Ів.-Франківська	13,9	6	15	24	765	62
Київська	28,9	7	26	30	1126	69
Кіровоградська	24,6	4	12	27	991	49
Луганська	26,7	8	37	109	780	37
Львівська	21,8	7	44	34	1850	73
Миколаївська	24,6	4	9	17	885	52
Одеська	33,3	7	19	33	1124	91
Полтавська	28,8	4	16	20	1805	61
Рівненська	20,1	4	11	16	999	64
Сумська	23,8	5	15	20	1455	51
Тернопільська	13,8	3	18	17	1023	55
Харківська	31,4	7	17	60	1673	56
Херсонська	28,5	5	9	31	658	49
Хмельницька	20,6	3	13	24	1414	60
Черкаська	20,9	4	16	14	825	66
Чернівецька	8,1	3	11	8	398	52
Чернігівська	31,9	5	16	29	1465	57
Київ			1			1
Севастополь			2	1	29	1

* - з урахуванням всіх окупованих територій

Практична робота №2

Природно-ресурсний потенціал України

Контрольні запитання до теми

1. Дайте економічну оцінку природних умов України. Наскільки вони сприятливі для господарської діяльності, транспортного та житлового будівництва, проживання населення?
2. Як класифікуються природні ресурси за компонентним складом і господарським призначенням?
3. Схарактеризуйте ступінь забезпеченості України мінерально-сировинними ресурсами.
4. Дайте характеристику паливних ресурсів України. З якими регіонами України вони пов'язані?
5. Розкрийте запаси та поширення рудних корисних копалин України.
6. У яких регіонах України зосереджені найбільші запаси нерудної сировини?
7. Які елементи територіальної структури мінерально-сировинних ресурсів виділяються в Україні?
8. Дайте стислу характеристику земельних, водних та лісових ресурсів України. Як вони впливають на розміщення окремих галузей економіки України? Наведіть приклади.

Завдання 1. Використовуючи дані таблиці 3 проаналізуйте структуру природно-ресурсного потенціалу областей України. Проведіть групування регіонів України за подібністю компонентної структури природно-ресурсного потенціалу, виділивши групи областей з переважанням мінеральних, земельних, земельних і водних, рекреаційних, лісових та водних ресурсів і заповніть таблицю.

Табл. 3. Структура природно-ресурсного потенціалу України

Області	Види ресурсів, %					
	мінеральні	водні	земельні	лісові	рекреаційні	фауністичні
АР Крим	10,0	19,3	39,0	1,8	29,6	0,3
Вінницька	2,1	9,7	79,1	3,5	5,1	0,5
Волинська	1,0	18,0	55,2	16,2	9,2	0,4
Дніпропетровська	68,9	4,8	21,3	0,3	4,3	0,4

Області	Види ресурсів, %					
	мінеральні	водні	земельні	лісові	рекреаційні	фауністичні
Донецька	72,8	4,8	16,8	0,4	5,0	0,1
Житомирська	5,5	15,9	59,8	12,6	5,6	0,7
Закарпатська	3,1	31,5	19,4	17,4	28,6	0,1
Запорізька	20,4	20,1	49,7	0,7	8,5	0,7
Ів.-Франківська	7,4	33,3	24,1	17,6	17,4	0,1
Київська	3,8	12,3	59,5	5,5	18,4	0,5
Кіровоградська	10,8	11,9	70,3	1,6	4,8	0,6
Луганська	73,8	6,8	13,8	0,8	4,6	0,2
Львівська	22,6	22,7	29,2	11,1	14,3	0,2
Миколаївська	2,8	23,2	66,7	0,5	5,9	1,0
Одеська	1,8	11,1	71,8	1,3	13,5	0,5
Полтавська	11,4	11,0	68,1	2,9	5,4	1,1
Рівненська	5,0	16,4	55,0	16,1	6,7	0,7
Сумська	3,4	15,9	65,3	7,6	6,7	1,1
Тернопільська	1,2	13,6	75,0	4,7	5,4	0,2
Харківська	14,1	11,4	54,6	3,9	15,3	0,6
Херсонська	1,6	22,7	67,1	1,0	6,4	1,2
Хмельницька	3,5	13,8	72,6	3,8	6,0	0,4
Черкаська	5,8	12,7	67,7	4,6	8,3	0,9
Чернівецька	5,2	18,3	50,0	12,6	13,7	0,2
Чернігівська	10,8	12,9	59,1	6,7	9,6	1,0

Групи областей за схожістю ресурсів			
<i>мінеральних</i> (частка мінеральних ресурсів понад 20 %)	<i>земельних</i> (частка земельних ресурсів понад 55 %)	<i>земельних і водних</i> (частка земельних ресурсів менше ніж 50 %, водних – понад 15 %)	<i>рекреаційних</i> (частка рекреаційних ресурсів понад 15 %)
Назва області	Назва області	Назва області	Назва області

Завдання 2. За даними таблиці 4 визначте частку кожного з регіонів у сумарній вартості природних ресурсів України. Проведіть їх ранжування за цим показником.

Табл. 4. Вартість природних ресурсів регіонів України

Регіони України	Вартість ПР, млрд дол.	Регіони України	Вартість ПР, млрд дол.
АР Крим	206	Миколаївська	38
Вінницька	24	Одеська	23

Волинська	46	Полтавська	790
Дніпропетровська	3500	Рівненська	43
Донецька	3800	Сумська	62
Житомирська	555	Тернопільська	14
Закарпатська	63	Харківська	685
Запорізька	605	Херсонська	10
Ів.-Франківська	99	Хмельницька	31
Київська	21	Черкаська	158
Кіровоградська	270	Чернівецька	10
Луганська	3200	Чернігівська	25
Львівська	521		

* – складено за [джерелом](#)

Завдання 3. Використовуючи матеріали навчальних посібників, підручників (Заставний Ф.Д. Географія України. Львів: Світ, 1994. С. 62-70), атласів дайте характеристику найбільших родовищ і басейнів паливних та рудних ресурсів України, а також характеристику мінеральних лікувальних вод. Заповніть таблиці.

Назва басейну чи родовища		Площа, області розміщення, загальні запаси	Види та якість сировини	Глибина залягання, потужність пластів
Кам'яне вугілля	Донецький басейн			
	Львівсько-Волинський			
Буре вугілля	Дніпровський буровугільний басейн			
Нафта і газ	Донецько-Дніпровська провінція			
	Прикарпатська провінція			
	Причорноморська провінція			
Залізна руда	Криворізький басейн			
	Кременчуцький басейн			
	Білозерський басейн			
	Керченський басейн			

Назва басейну чи родовища		Площа, області розміщення, загальні запаси	Види та якість сировини	Глибина залягання, потужність пластів
Марганцева руда	Нікопольський басейн			
	Великотокмацький басейн			

Тип води	Місце залягання (місто, область)	Характеристика води	Інша інформація
«Нафтуся»			

Завдання 4. Складіть карту (в Google my maps) «Основні басейни та родовища мінеральних ресурсів України». На карті позначте нафтогазоносні провінції держави, вугільні басейни, основні родовища нафти й газу, залізної та марганцевої руд (додаток А). На конкретних прикладах доведіть, що розміщення мінерально-сировинних ресурсів має значний вплив на розвиток, структуру і територіальну організацію окремих галузей господарства країни.

Практична робота №3 Населення України

Контрольні запитання до теми

1. Схарактеризуйте динаміку чисельності населення України у XX і XXI ст.
2. Проаналізуйте динаміку та географічні відмінності демографічних показників в Україні.
3. Які причини складної демографічної ситуації в Україні? Які регіони сформувалися в Україні за рівнем гостроти демографічної ситуації?
4. Розкрийте особливості статевої та вікової структури населення України.
5. Схарактеризуйте національний склад населення України та географію проживання основних національностей.

Завдання 1. Спираючись на дані таблиці 5, побудуйте графік динаміки чисельності населення України у ХХ та ХХІ ст. Поясніть причини скорочення кількості жителів держави за 1913-1920 рр., 1939-1950, 1993-2013 рр. і 2014-2024 років.

Табл. 5. Динаміка чисельності населення України

Роки	Населення, млн осіб	Роки	Населення, млн осіб
1913	35,2	1993	52,2
1920	26,4	2001	48,4
1932	32,2	2005	47,6
1939	40,5	2011	45,6
1950	36,6	2013	45,6
1959	41,9	2015	42,9
1970	47,1	2017	42,4
1979	49,8	2022	41,2
1989	51,7	2024	31,1*

* – за оцінкою Інституту демографії та проблем якості життя

Завдання 2. За даними таблиці 5 обчисліть щорічні темпи приросту (убутку) населення за 1920-1932, 1950-1959, 1979-1989 та 1993-2013, 2014-2024 рр. Порівняйте отримані результати між собою. Чим, на вашу думку, можна пояснити неоднакові темпи приросту (убутку) населення за вказані періоди часу?

Пояснення: для того, щоб розрахувати щорічні темпи приросту населення, наприклад за 1920-1932 роки, необхідно від показника чисельності населення за 1932 р. (32,2 млн осіб) відняти аналогічний показник за 1920 р. (26,4 млн осіб) і отриманий результат розділити на кількість років у даному проміжку часу (12 років).

Завдання 3. Проаналізуйте показники природного руху населення України (табл. 6). Проведіть типізацію регіонів України за ступенем гостроти демографічної ситуації, виділивши три групи областей та заповніть таблицю. Позначте на контурній карті групи областей з різним типом демографічної ситуації.

Табл. 6. Регіональні відмінності показників природного руху населення України, ‰ (2021 р.)

Регіони України	Народжуваність	Смертність	Природний приріст	Регіони України	Народжуваність	Смертність	Природний приріст
Україна	7,3	18,5	-11,2	Миколаївська	6,4	19,4	-13,0
АР Крим	Одеська	8,2	18,0	-9,8
Вінницька	6,9	18,2	-11,3	Полтавська	5,9	20,3	-14,4
Волинська	9,6	15,1	-5,5	Рівненська	10,2	14,9	-4,7
Дніпропетровська	6,3	20,8	-14,5	Сумська	5,2	20,0	-14,8
Донецька	Тернопільська	7,1	16,4	-9,3
Житомирська	7,2	19,9	-12,7	Харківська	5,9	21,0	-15,1
Закарпатська	10,1	14,8	-4,7	Херсонська	7,0	20,0	-13,0
Запорізька	5,8	21,6	-15,8	Хмельницька	7,0	19,0	-12,0
Ів.-Франківська	7,8	15,2	-7,4	Черкаська	5,8	19,6	-13,8
Київська	7,0	20,2	-13,2	Чернівецька	8,8	16,1	-7,3
Кіровоградська	6,1	20,8	-17,7	Чернігівська	5,5	22,0	-16,5
Луганська	м. Київ	10,0	15,3	-5,3
Львівська	7,8	16,0	-8,2				

Форма запису результатів завдання 3.

Рівень гостроти демографічної ситуації		
Високий народжуваність – до 6,5 ‰ смертність – понад 20,0 ‰ природний приріст – понад - 13,5 ‰	Середній народжуваність – 6,6-8,0 ‰ смертність – 18-20,0 ‰ природний приріст – - 13,5-11,0 ‰	Відносно низький народжуваність – понад 8,0 ‰ смертність – до 14 ‰ природний приріст – до - 11,0 ‰
Назва області	Назва області	Назва області

Завдання 4. Ознайомтесь зі статево-віковою пірамідою населення України (рис. 1). Проаналізуйте її та дайте відповіді на такі запитання: 1) яке населення – чоловіче чи жіноче – переважає в Україні?; 2) чому в пенсійному віці переважає жіноче населення?; 3) чим пояснюється «демографічна яма» в осіб віком близько 20 років?

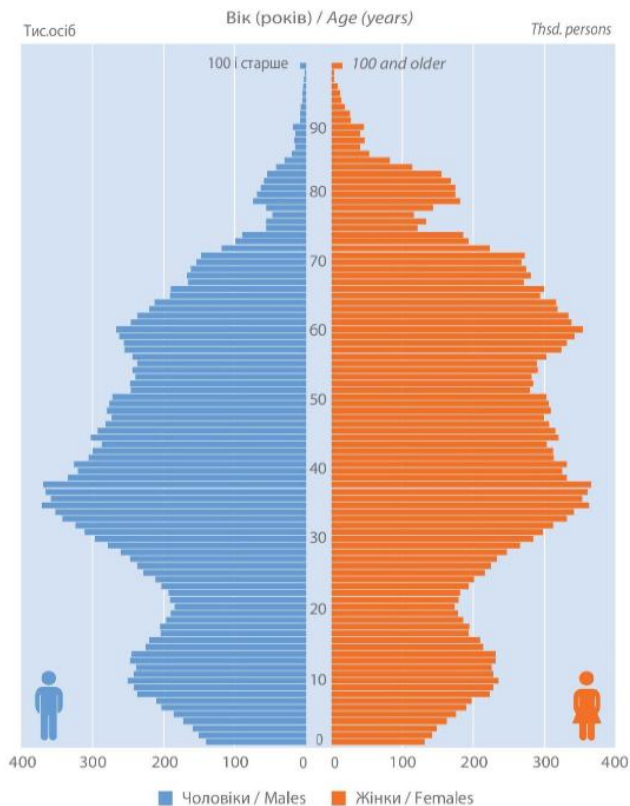

Рис. 1. Статеві-вікова піраміда населення України

Практична робота №4 Населення України

Контрольні запитання до теми

1. Чому населення України розміщується нерівномірно? Які регіони високої щільності населення тут сформувалися?
2. Схарактеризуйте сучасну міграційну ситуацію в Україні.
3. Розкрийте особливості перебігу міграційних процесів в Україні після повномасштабного вторгнення Росії.
4. Що таке урбанізація? Які регіони України мають високу, а які низьку частку міського населення?
5. Назвіть міста України, що нараховують понад 500 тис. жителів.

6. Схарактеризуйте динаміку та класифікацію сільських населених пунктів України за людністю.

7. Як змінилася за останні роки галузева структура зайнятості населення України? Чим це зумовлено?

Завдання 1. Проаналізуйте дані таблиці 7. На скільки різняться між собою регіони України за щільністю населення та часткою міських жителів? Проведіть групування регіонів країни за щільністю населення та часткою міських жителів. Проаналізуйте отримані результати. Чи є залежність між різними типами групувань?

Табл. 7. Щільність населення та частка міських жителів у розрізі регіонів України, 2021 р.

Регіони України	Щільність населення, осіб/км ²	Частка міських жителів, %	Регіони України	Щільність населення, осіб/км ²	Частка міських жителів, %
Україна	68,2	69,7	Львівська	113,7	61,2
АР Крим	Миколаївська	44,4	68,8
Вінницька	57,0	52,3	Одеська	70,6	67,3
Волинська	50,6	52,2	Полтавська	47,0	62,7
Дніпропетровська	97,1	84,2	Рівненська	56,8	47,5
Донецька	153,2	91,0	Сумська	43,5	69,8
Житомирська	39,4	59,6	Тернопільська	74,0	46,1
Закарпатська	97,2	37,2	Харківська	82,8	81,4
Запорізька	60,2	77,5	Херсонська	35,1	61,4
Ів.-Франківська	97,3	44,6	Хмельницька	59,7	58,0
Київська*	62,1	61,8	Черкаська	55,5	57,3
Кіровоградська	36,7	63,7	Чернівецька	110,0	43,3
Луганська	78,8	87,2	Чернігівська	30,1	66,0

Форма запису результатів завдання 4.

Щільність населення всього, осіб/км ²		
до 50	50,1-90	понад 90
Назва області	Назва області	Назва області
Частка міських жителів, %		
до 55	55-75	понад 75
Назва області	Назва області	Назва області

Завдання 2. За даними табл. 8 визначте частку українських біженців у країнах Європи станом на початок 2024 року. Чим

зумовлені наявні диспропорції в розподілу українських біженців в європейських країнах? Визначте три держави, які є лідерами за часткою мігрантів з України з урахуванням населення цих країн.

Табл. 8. Кількість українських біженців у країнах Європи

Країна	Біженці з України в країнах Європи (станом на 01.01.2024 року)		Країна	Біженці з України в країнах Європи (станом на 01.01.2024 року)	
	тис. осіб	%		тис. осіб	%
Німеччина	1270150		Словаччина	116005	
Польща	951560		В. Британія	102800	
Чехія	381190		Австрія	83560	
Іспанія	197750		Бельгія	75760	
Болгарія	172275		Литва	75350	
Румунія	147515		Норвегія	68145	
Італія	243250		Фінляндія	64950	
Нідерланди	116855		Франція	64725	
Разом: 4303115					

Завдання 3. Використовуючи інформацію, що міститься у таблиці 9, побудуйте статево-вікову піраміду внутрішньо переміщених осіб України. Визначте: 1) гендерне співвідношення внутрішньо переміщених осіб; 2) частку дитячого (до 17 років), працездатного (18-65 років) населення та осіб старших вікових груп (65+). Схарактеризуйте «портрет» пересічної внутрішньо переміщеної особи в Україні. Назвіть і коротко схарактеризуйте п'ять негативних наслідків внутрішньої міграції для соціально-економічного розвитку України.

Табл. 9. Кількість і статево-вікова структура внутрішньо переміщених осіб України (станом на 01.06.2023 року)

Вікові групи	Кількість внутрішньо переміщених осіб		Вікові групи	Кількість внутрішньо переміщених осіб	
	Чоловіки	Жінки		Чоловіки	Жінки
До 10 років	289654	273486	55-65	247337	356101
10-17	249849	238699	65-79	286331	522147
18-24	147434	183877	80-99	62208	171363
25-34	213250	374286	100 +	123	580

Вікові групи	Кількість внутрішньо переміщених осіб		Вікові групи	Кількість внутрішньо переміщених осіб	
	Чоловіки	Жінки		Чоловіки	Жінки
35-44	261430	467573	Разом	1957303	2914241
45-54	199687	326129			

Завдання 4. На контурній карті України позначте міста, що мають понад 100 тис. жителів. Проаналізуйте географію їхнього поширення, визначте до яких регіонів країни вони належать. Спробуйте пояснити, які чинники зумовили досить значну кількість населення у цих містах.

Список міст, що мають понад 100 тис. жителів:

Алчевськ, Бердянськ, Керч, Краматорськ, Біла Церква, Вінниця, Горлівка, Дніпро, Донецьк, Житомир, Запоріжжя, Івано-Франківськ, Кам'янське, Лисичанськ, Мелітополь, Нікополь, Київ, Кременчук, Кривий Ріг, Кропивницький, Луганськ, Луцьк, Львів, Павлоград, Сіверськодоонецьк, Слов'янськ, Макіївка, Маріуполь, Миколаїв, Одеса, Полтава, Ужгород, Рівне, Севастополь, Сімферополь, Суми, Тернопіль, Харків, Херсон, Хмельницький, Черкаси, Чернівці, Чернігів.

Завдання 5. Проаналізуйте особливості концентрації міського населення у містах різної людності. Користуючись даними, наведеними у додатку Б, визначте питому вагу населення, що проживає у містах людністю 100 – 500 тис. осіб, 500 тис. – 1 млн осіб (форма запису табл. 10). Як вона змінилася за 1987-2022 рр. ?

Табл. 10. Концентрація міського населення України в містах різної людності

	Міста людністю						Усього в містах людністю понад 100 тис. осіб	
	100-500 тис. осіб		500 тис.- 1 млн осіб		понад 1 млн осіб			
	1987	2022	1987	2022	1987	2022	1987	2022
Кількість міського населення, тис. осіб								

	Міста людністю						Усього в містах людністю понад 100 тис. осіб	
	100-500 тис. осіб		500 тис.- 1 млн осіб		понад 1 млн осіб			
	1987	2022	1987	2022	1987	2022	1987	2022
Частка від загальної кількості міського населення, %								

Загальна кількість міського населення у 1987 р. становила 34159,3 тис. осіб, у 2022 р. – 28693,7 тис. осіб.

Пояснення: для того, щоб виконати це завдання необхідно: 1) за даними додатка Б обчислити, шляхом додавання, скільки населення живе у містах різної людності за 1987 та 2022 рр. відповідно; 2) поділити отримані дані на загальну кількість міського населення у 1987 та 2022 рр.

Завдання 6. Проаналізуйте дані таблиці 11. Побудуйте колові діаграми національного складу населення України за 1989 та 2001 рр. Які зміни у структурі етнічного складу жителів України сталися за цей час? Чим це можна пояснити?

Табл. 11. Національний склад населення України, %

	1930	1959	1979	1989	2001
Усе населення	100	100	100	100	100
Українці	75,0	76,8	73,6	72,7	77,8
Росіяни	8,0	16,9	21,1	22,1	17,3
Євреї	6,5	2,0	1,3	0,9	0,2
Білоруси	0,3	0,7	0,8	0,9	0,6
Молдавани	0,8	0,6	0,6	0,6	0,5
Болгари	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4
Поляки	5,5	0,9	0,5	0,4	0,3
Угорці	0,2	0,4	0,3	0,3	0,3
Румуни	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3
Греки	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2

	1930	1959	1979	1989	2001
Кримські татари					0,5
Інші національності	2,5	0,8	0,9	1,1	1,6

Завдання 7. Використовуючи офіційні дані Державної служби статистики України, Міністерства соціальної політики, ресурси Інтернет і платформи пошуку роботи проаналізуйте сучасний стан ринку праці в Україні. Розкрийте такі основні питання:

- 1) стан і рівень безробіття в Україні, його регіональні відмінності;
- 2) трудова міграція населення України у 2010-2021 роках;
- 3) наявність вакансій та основні проблеми пошуку роботи.

Практична робота №5 **Загальна характеристика економіки України**

Контрольні запитання до теми

1. Схарактеризуйте історію формування господарського комплексу України.
2. Розкрийте особливості розвитку економіки України у 90-х роках ХХ ст.
3. Назвіть причини економічної кризи економіки України середини 90-х років ХХ ст.
4. Дайте визначення галузевої структури. Які сектори та види економічної діяльності виділяються у сучасній галузевій структурі економіки?
5. Розкрийте місце різних секторів економіки у структурі валової доданої вартості України.
6. Дайте визначення територіальної структури. Чому вона дуже інерційна?
7. Назвіть та коротко схарактеризуйте основні елементи територіальної структури економіки.

Завдання 1. Побудуйте та проаналізуйте графік динаміки валового внутрішнього продукту України за 1991-2024 рр. (табл. 12). Які чинники зумовили суттєве зниження цих показників упродовж 1991-1999 рр., 2009, 2014 та 2022 років?

Табл. 12. Динаміка ВВП України (% до попереднього року)

Роки	Зростання/падіння ВВП, % до попереднього року	Роки	Зростання/падіння ВВП, % до попереднього року
1991	-8,7	2010	4,2
1994	-22,9	2014	-6,6
1998	-1,7	2016	2,4
2000	5,8	2017	2,5
2004	12,1	2022	-28,8
2007	7,6	2023	5,3
2009	-14,8	2024	2,9

Завдання 2. За даними табл. 13 визначте частку окремих підрозділів економіки у валовому внутрішньому продукті України за 2012 та 2024 роки. На основі отриманих даних обчисліть частку первинного, вторинного та третинного секторів в економіці України за 2012 та 2024 р. Порівняйте отримані результати. Як змінилася структура економіки країни за цей період? Доведіть чи спростуйте твердження про те, що в Україні сформувалася постіндустріальна економіка.

Табл. 13. Валовий внутрішній продукт за видами економічної діяльності, млн грн.

Підрозділи економіки	Валовий внутрішній продукт, млн грн	
	2012	2024
Сільське, лісове та рибне господарство	113245	544620
Промисловість	260970	951363
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	82528	307170
Переробна промисловість	178442	644193
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	45566	358502
Водопостачання, каналізація, поводження з відходами	7029	17850
Будівництво	40500	128450
Оптова а роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів	210232	904773
Транспорт, зв'язок, складське господарство	103869	353054

Підрозділи економіки	Валовий внутрішній продукт, млн грн	
	2012	2024
Тимчасове розташування й організація харчування	11459	51540
Інформація та телекомунікації	44187	309354
Фінансова та страхова діяльність	62336	232185
Операції з нерухомим майном	86973	403665
Професійна, наукова та технічна діяльність	43020	155172
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	16870	73166
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	64323	1564598
Освіта	75161	274597
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	53217	205120
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	10296	51535
Надання інших видів послуг	12904	63606
Разом	1523127	7594513

Завдання 4. Використовуючи дані таблиці 14, визначте питому вагу регіонів України в обсягах реалізованої продукції (товарів, послуг) за 2014 та 2023 роки. Проведіть групування адміністративних одиниць України за їхньою часткою в обсягах реалізованої продукції (товарів, послуг), виділивши три групи: а) до 2,0 %; б) 2,1-5,0; в) понад 5,1 %. Поясніть причини змін у групах областей за обсягами реалізованої продукції (товарів, послуг). Заповніть таблицю.

2014 р.			2023 рік		
до 2,0	2,1-5,0	понад 5,1	до 2,0	2,1-5,0	понад 5,1
Назва регіонів					

**Табл. 14. Обсяги реалізованої продукції (товарів, послуг)
у розрізі регіонів України**

Регіони України	Обсяги реалізованої продукції (товарів, послуг), млрд грн		Частка регіонів в обсягах реалізованої продукції (товарів, послуг), %	
	2014	2023	2014	2023
Вінницька	79,4	358,9		
Волинська	68,6	295,1		
Дніпропетровська	499,9	1411,5		
Донецька	386,9	118,7		
Житомирська	46,4	201,8		
Закарпатська	43,9	131,1		
Запорізька	150,9	295,4		
Івано-Франківська	50,5	174,0		
Київська	273,6	881,1		
Кіровоградська	61,8	178,1		
Луганська	49,5	0,848		
Львівська	166,4	855,4		
Миколаївська	70,9	168,1		
Одеська	173,5	574,7		
Полтавська	142,4	375,8		
Рівненська	44,1	156,0		
Сумська	47,4	153,3		
Тернопільська	66,9	163,2		
Харківська	202,4	507,6		
Херсонська	38,5	11,0		
Хмельницька	51,7	200,3		
Черкаська	84,3	342,5		
Чернівецька	21,7	99,7		
Чернігівська	47,3	143,8		
м. Київ	159,1	5776,9		
Україна	44597,0	13574,9		

Практична робота №6

Первинний сектор економіки. Сільське господарство

Контрольні запитання до теми

1. Розкрийте особливості розвитку сільського господарства України у XIX-XX ст.

2. Схарактеризуйте зміни, які сталися у розвитку сільського господарства України у пострадянський період. Якими причинами вони зумовлені?

3. Розкрийте місце сільського господарства в економіці України. Доведіть, що воно є одним із провідних секторів економіки країни.

4. Дайте загальну характеристику сільського господарства України. Які відмінності у виробництві аграрної продукції сформувалися в Україні?

5. Схарактеризуйте природні передумови розвитку рослинництва. Як вони впливають на спеціалізацію сільського господарства?

6. Схарактеризуйте структуру та динаміку посівних площ в Україні. Яка змінилася структура посівних площ у пострадянський період, чим зумовлені ці зміни?

Завдання 1. Проаналізуйте дані табл. 15. Обчисліть частку регіонів у виробництві продукції сільського господарства України за 2010 та 2022 роки, проведіть їхнє ранжування за цим показником. Визначте регіони-лідери та регіони-аутсайтери за обсягами виробництва продукції сільського господарства у 2010 та 2022 роках. Які географічні закономірності можна виявити в Україні щодо виробництва сільськогосподарської продукції?

Табл. 15. Продукція сільського господарства у розрізі регіонів України (порівняльні ціни 2010 р.)

Регіони України	Продукція сільського господарства, млн грн.	
	2010	2022
Україна	194886,5	534380,3
АР Крим	7194,6	...
Вінницька	12601,3	48597,0

Регіони України	Продукція сільського господарства, млн грн.	
	2010	2022
Волинська	5273,3	16564,8
Дніпропетровська	12348,3	44500,7
Донецька	9577,4	20953,5
Житомирська	6344,8	29256,4
Закарпатська	3838,3	7856,5
Запорізька	7642,5	7063,8
Івано-Франківська	4567,7	14251,5
Київська	11490,7	32270,8
Кіровоградська	8505,1	32124,6
Луганська	4951,6	4090,7
Львівська	7370,8	26712,6
Миколаївська	7462,2	16334,4
Одеська	9381,1	22684,6
Полтавська	10999,2	42205,2
Рівненська	5401,8	16854,5
Сумська	5751,8	26427,4
Тернопільська	5825,6	26217,8
Харківська	8946,1	16366,9
Херсонська	8142,3	1508,6
Хмельницька	8376,3	35710,8
Черкаська	12318,3	37333,1
Чернівецька	3899,1	10263,1
Чернігівська	6510,5	26919,7

Таблиця для запису результатів завдання 1.

Регіони України	Частка від загальнодержавного показника, %		Місце (рейтинг) серед регіонів України	
	2010	2022	2010	2022
АР Крим				
Вінницька				

Завдання 2. Проаналізуйте структуру виробництва аграрної продукції у господарствах різного типу. Поясніть причину неоднорідної динаміки частки різних типів господарств у виробництві аграрної продукції. Спираючись на ресурси Інтернет, наукові публікації визначте переваги та недоліки агрохолдингів.

За результатами обговорення цього питання у групах запишіть їх у відповідні колонки таблиці.

Табл. 16. Виробництво продукції сільського господарства у різних категоріях господарств, млрд грн.

Категорії господарств	2000	2010	2015	2020	2021	2022
<i>Господарства всіх категорій</i>						
Вся продукція	145,8	467,5	596,8	612,1	712,6	534,4
Продукція рослинництва	66,6	329,6	453,0	473,4	580,3	417,9
Продукція тваринництва	79,2	137,9	143,8	138,7	132,3	116,5
<i>Підприємства</i>						
Вся продукція	101,2	256,8	367,7	395,7	484,1	348,4
Продукція рослинництва	49,9	200,9	299,4	323,2	413,0	283,1
Продукція тваринництва	51,3	55,9	68,3	72,5	71,1	65,3
<i>Господарства населення</i>						
Вся продукція	44,6	210,7	229,1	216,4	228,5	186,0
Продукція рослинництва	16,7	128,7	153,6	150,2	167,3	134,8
Продукція тваринництва	27,9	82,0	75,5	66,2	51,2	51,2

Переваги агрохолдингів над іншими формами господарювання	Недоліки агрохолдингів порівняно з іншими формами господарювання

Завдання 3. Визначте питому вагу посівних площ, зайнятих під основними зерновими, технічними, овочево-баштанними культурами та картоплею за 1990 і 2024 рр. (табл. 17). Як змінилася структура посівних площ за цей час? Якими причинами зумовлено суттєве скорочення посівних площ під кормовими культурами? Чим пояснюється неоднорідна динаміка посівних площ, зайнятих

під цукровим буряком, соєю, ріпаком, льоном-довгунцем і соняшником? Як вплинула на структуру посівних площ війна з Росією.

Табл. 17. Посівні площі окремих сільськогосподарських культур

Види культур	1990		2000		2024	
	тис. га	%	тис. га	%	тис. га	%
Вся посівна площа	32406		27173			
Зернові культури	14583		13646		11116	
у т.ч. озима пшениця	7568		5316		4729	
Жито	518		668		71,9	
Кукурудза	1234		1364		4049	
Гречка	350		574		89,1	
Технічні культури	3751		4178		9257	
Цукровий буряк	1607		856		258	
Соняшник	1636		2943		4947	
Ріпак	90		214		1266	
Льон-довгунець	172		23		0,6	
Соя	93		65		2655	
Картопля та овоч.- баштанні культури	2073		2277		1645	
у т.ч. картопля	1429		1629		1205	
Кормові культури	11999		7063		1217	

Практична робота №7

Первинний сектор економіки. Сільське господарство

Контрольні запитання до теми

1. Схарактеризуйте особливості розвитку зернового господарства в Україні. Як змінилася структура виробництва зерна за останні 20-25 років?

2. Розкрийте динаміку та структуру вирощування технічних культур в Україні. Поясніть причини неоднорідної динаміки валових зборів різних технічних культур.

3. Схарактеризуйте виробництво в Україні картоплі та овочево-баштанних культур. Назвіть регіони-лідери за виробництвом картоплі та баштанних культур.

4. Дайте характеристику скотарства України. Які регіони України є лідерами за виробництвом молока та яловичини?

5. Схарактеризуйте розвиток свинарства та птахівництва в Україні. Чому м'ясо птиці посідає провідне місце у структурі виробництва м'яса в нашій країні?

6. Які сільськогосподарські зони сформувалися в Україні? Вкажіть їхню спеціалізацію. Як вона змінилася в останні роки?

Завдання 1. Проаналізуйте дані таблиці 18. Побудуйте графіки динаміки виробництва окремих сільськогосподарських культур в Україні за 1990-2024 рр. Чим можна пояснити: а) значну строкатість валових зборів зернових культур; б) тривале падіння виробництва цукрових буряків; в) практично стабільні валові збори картоплі упродовж 1990-2024 років?

Табл. 18. Валовий збір окремих сільськогосподарських культур

Сільськогосподарські культури	1990	1995	2000	2008	2010	2021	2024
Зерно, млн т	51,2	33,9	24,5	53,3	39,3	86,0	56,2
Цукровий буряк, млн т	51,9	29,4	13,2	13,4	13,7	10,8	12,8
Картопля, млн т	19,3	14,6	19,8	19,5	18,7	21,4	21,4

Завдання 2. Спираючись на дані додатка Г, визначте по п'ять регіонів України, які є найбільшими виробниками зерна, соняшнику, картоплі, сої та ріпаку. Визначте частку цих регіонів у загальнодержавному виробництві відповідної продукції сільського господарства. Зробіть висновок про рівень концентрації виробництва окремих видів продукції рослинництва. Заповніть таблицю.

Форма запису результатів завдання 1

Виробництво продукції рослинництва									
Зернові		Соняшник		Ріпак		Соя		Картопля	
Назва області	%	Назва області	%	Назва області	%	Назва області	%	Назва області	%

Завдання 3. Спираючись на дані таблиці 19, визначте структуру виробництва м'яса в Україні за 1990, 2010 та 2024 рр. Яких змін вона зазнала у пострадянський період? Поясніть причини змін, які

сталися у структурі виробництва м'яса в останні роки. Чому швидкими темпами зростає в Україні виробництво м'яса птиці?

Табл. 19. Виробництво м'яса за видами у забійній вазі, тис. т

	1990	2000	2005	2010	2017	2024
Усього	4358	1663	1597	2059	2318,2	2353,0
Яловичина й телятина	1986	754	562	428	363,5	244,5
Свинина	1576	676	494	631	735,9	672,1
Баранина й козлятина	46	17	16	21	13,5	11,7
М'ясо птиці	708	193	497	954	1184,7	1411,0
М'ясо кролів	30	14	13	13	12,2	8,0
Конина	12	9	15	12	8,4	5,7

Форма запису результатів завдання 7

	Частка у загальнодержавному виробництві м'яса, %		
	1990	2010	2024
Яловичина й телятина			
Свинина			
:			

Завдання 4. Використовуючи матеріали навчальних посібників (Барановський М.О. Економічна та соціальна географія України: реальний сектор економіки: навчальний посібник. Ніжин: Видавець Лисенко М.М., 2018. 376 с.), наукових публікацій (Барановський М.О. Режим доступу: <http://hgi.univer.kharkov.ua/index.php/ru/archive-2/18-1-2016>), атласів, побудуйте карту сільськогосподарських зон України. На карті позначте межі зон і спеціалізацію сільського господарства адміністративних районів. Як змінилася спеціалізація зон сільського господарства у пострадянський період?

Практична робота № 8.

Вторинний сектор економіки. Виробництво та розподіл електроенергії. Металургійне виробництво України

Контрольні запитання до теми

1. Які типи електростанцій представлені в Україні? Якими чинниками визначається їх територіальна організація в державі?
2. Розкрийте структуру виробництва електроенергії в Україні. Як вона змінилася за останні роки? Чим це зумовлено?
3. Схарактеризуйте розміщення основних типів електростанцій України та покажіть їх на карті.
4. Розкрийте особливості розвитку відновлюваних джерел енергії в Україні.
5. Схарактеризуйте сучасні проблеми електроенергетики України та збитки через війну з Росією.
6. Розкрийте структуру, значення та місце металургійного виробництва у промисловості України.
7. Схарактеризуйте особливості розміщення та розвитку підприємств із виробництва чавуну, сталі та прокату в Україні. Чим пояснюється їхня сучасна територіальна організація?
8. Дайте характеристику виробництва труб і феросплавів. Якими чинниками визначається розміщення їхніх підприємств?
9. Розкрийте сучасні проблеми розвитку металургійного виробництва України.

Завдання 1. Проаналізуйте дані таблиці 20. Побудуйте графік динаміки загального виробництва електроенергії в Україні за 1960-2022 рр. Чим, на вашу думку, зумовлене зниження виробництва електроенергії упродовж 1990-2001 та 2013-2017, 2022-2023 рр.? На якому типі електростанцій сталося найбільш значне скорочення виробництва електроенергії?

Табл. 20. Динаміка виробництва електроенергії в Україні

Роки	Всього, млрд кВт/год	На 1 особу, кВт/год	Роки	Всього, млрд кВт/год	На 1 особу, кВт/год
1960	53,9	1268,2	2010	188,8	4130,1
1980	236,0	4729,5	2013	194,4	4279,5
1990	298,5	5751,4	2017	156,0	3680,4

Роки	Всього, млрд кВт/год	На 1 особу, кВт/год	Роки	Всього, млрд кВт/год	На 1 особу, кВт/год
2000	171,4	3476,7	2021	156,6	3800,9
2003	179,5	3763,1	2022	111,5	...
2005	186,0	3963,4	2023	105,8	...
2009	172,9	3763,6			

Завдання 2. Проаналізуйте динаміку виробництва електроенергії на різних типах електростанцій (табл. 21). Визначте структуру виробництва електроенергії в Україні у різні роки. Як вона змінилася за 1990-2023 роки? У якому типі електростанцій та чому спостерігається найбільше падіння обсягів виробництва електроенергії?

Завдання 3. Використовуючи ресурси Інтернет ([Вікіпедія](#)), рис. 2 схарактеризуйте розміщення і стан основних типів електростанцій України (табл. 22) та заповніть таблицю.

Табл. 21. Динаміка виробництва електроенергії на різних типах електростанцій

Типи електро-станцій	Виробництво електроенергії, млрд. кВт/год							
	1990		2007		2017		2023	
	млрд кВт/год	%	млрд кВт/год	%	млрд кВт/год	%	млрд кВт/год	%
Теплові	211,6		93,4		58,2		30,3	
Атомні	76,2		92,5		85,6		52,2	
Гідравлічні	10,7		10,5		10,5		12,5	
Інші види	0,5		0,4		1,7		10,8	
Усього	298,0		196,0		156,0		105,8	

Табл. 22. Найбільші електростанції України

Назва електростанції	Тип електро-станції	Регіон розміщення	Сучасний стан (зазначити «зруйнована», «в окупації», «функціонує»)
Курахівська			
Зуївська			
Штерівська			

Назва електростанції	Тип електростанції	Регіон розміщення	Сучасний стан (зазначити «зруйнована», «в окупації», «функціонує»)
Вуглегірська			
Миронівська			
Слов'янська			
Луганська			
Старобешівська			
Придніпровська			
Запорізька			
Криворізька-2			
Ладизинська			
Трипільська			
Зміївська			
Добротвірська			
Бурштинська			
Київська			
Канівська			
Кременчуцька			
Середньодніпровська			
Дніпрогес			
Каховська			
Дністровська			
Ташлицька			
Рівненська			
Хмельницька			
Південноукраїнська			
Запорізька			

Завдання 4. Проведіть дискусію «Каховська ГЕС: відновлювати чи ні». Здобувачі мають висловити думки «за» та «проти» відновлення Каховської ГЕС та Каховського водосховища.

Завдання 5. За даними таблиці 23 побудуйте графіки динаміки виробництва продукції чорної металургії України (чавун, сталь, прокат) за 1990-2024 рр. Чим, на вашу думку, пояснюється падіння обсягів виробництва продукції чорної металургії упродовж 1990-1998, 2008-2009 та 2021-2024 рр.?

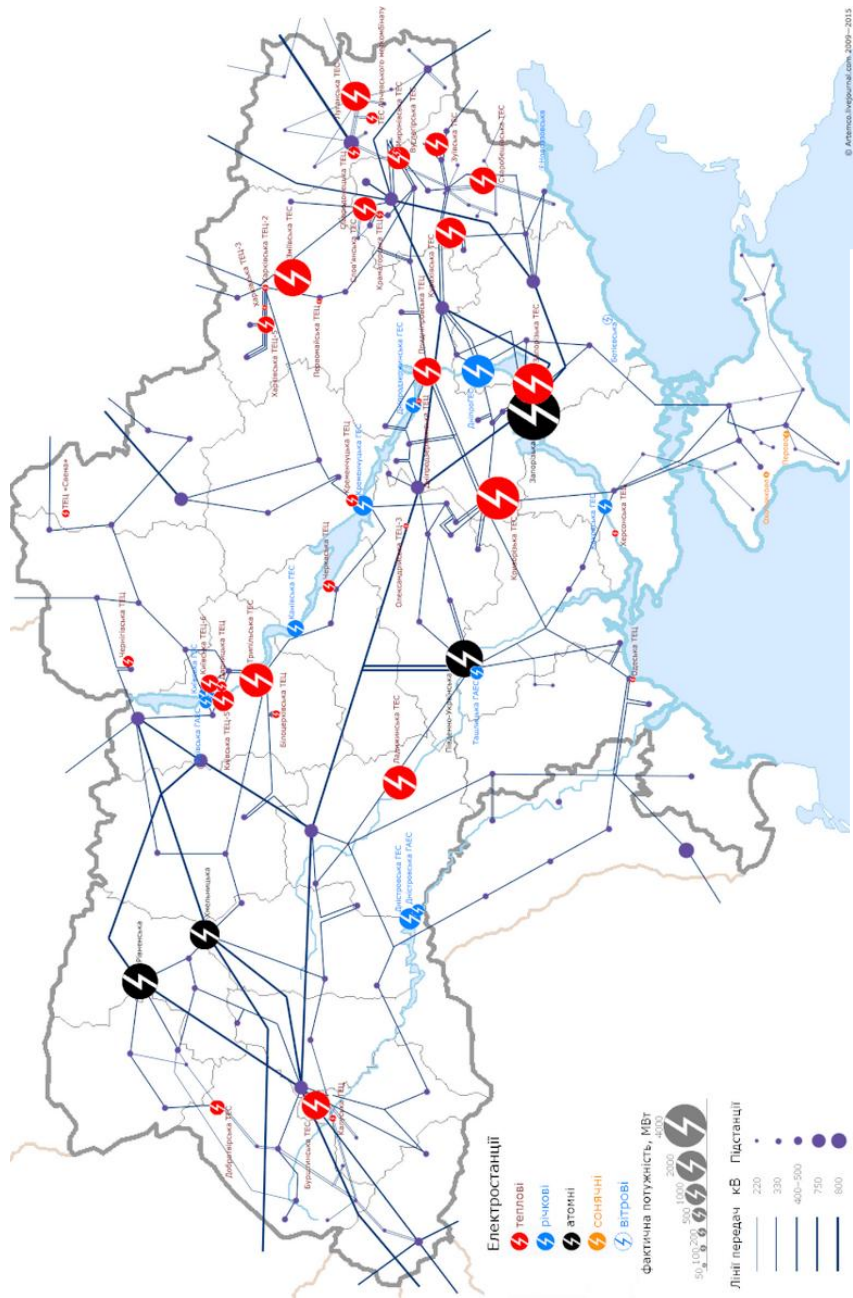

Рис. 2. Електроенергетика України

Табл. 23. Динаміка виробництва продукції чорної металургії України, млн т

	1990	1995	2000	2003	2010	2021	2024
Чавун	44,9	18,0	25,7	29,5	27,4	21,2	7,1
Сталь	52,6	22,3	31,8	37,5	33,3	21,4	7,6
Прокат	45,5	16,5	22,5	29,1	17,5	19,1	6,2
Труби	599*	1,6	1,7	2,1	2,0	0,98	0,78

* - млн. м

Завдання 6. Використовуючи навчальні посібники схарактеризуйте головні підприємства металургійного виробництва України (місце розташування, чинники розміщення, виробничі потужності, види продукції тощо) і заповніть таблицю. Позначте основні центри металургійного виробництва України на контурній карті.

Табл. 24. Головні металургійні підприємства України станом на 1 січня 2025 року

Назва підприємства	Місце розташування	Чинники розміщення	Виробничі потужності	Види та обсяги продукції
<i>Виробництво чорних металів</i>				
ПрАТ «Камет-Сталь»				
ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»				
ПАТ «Металургійний комбінат «Запоріжсталь»				
ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь»				
«Інтерпайп сталь» - ТОВ Металургійний завод «Дніпросталь»				
<i>Виробництво труб</i>				
ПАТ «Інтерпайп Новомосковський трубний завод»				
ТОВ «Інтерпайп Ніко Тьюб»				
ПрАТ «Інтерпайп Нижньодніпровський				

Назва підприємства	Місце розташування	Чинники розміщення	Виробничі потужності	Види та обсяги продукції
трубопрокатний завод»				
ПрАТ «Сентравіс продакшн Юкрейн»				
ТОВ «ДМЗ Комінмет»				
ТОВ «Нікопольський завод сталевих труб «Укрметал»				
<i>Виробництво кольорових металів</i>				
ПАТ «Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат»				
ВАТ «Миколаївський глиноземний завод»				
ВАТ «Запорізький титано-магнієвий комбінат»				
ТОВ «Побузький феронікелевий комбінат»				

Практична робота № 9.

Виробництво машин, устаткування та обладнання. Виробництво хімічної продукції та фармацевтичних виробів

Контрольні запитання до теми

1. Розкрийте структуру машинобудування України. Які його підрозділи набули найбільшого розвитку в нашій країні?
2. Схарактеризуйте принципи розміщення та головні центри виробництва електроніки та комп'ютерної техніки.
3. Дайте характеристику транспортного машинобудування України. Якими чинниками визначається розміщення підприємств авіа-і ракетокосмічної техніки?
4. Від яких чинників залежить розміщення підприємств сільськогосподарського, електротехнічного та технологічного машинобудування України? Наведіть приклади.
5. Схарактеризуйте головні технологічні особливості хімічної індустрії. Яке місце посідає вона у структурі промислового виробництва країни?

6. Розкрийте структуру хімічної промисловості України. Які з її виробництв набули найбільшого розвитку?

7. Схарактеризуйте географію розміщення підприємств із виробництва хімічних речовин і хімічної продукції.

8. Розкрийте динаміку розвитку та особливості розміщення підприємств із виробництва фармацевтичних препаратів і косметичних виробів.

Завдання 1. На основі даних, наведених у табл. 25, обчисліть: 1) частку машинобудування у структурі всієї та переробної промисловості України; 2) частку окремих структурних підрозділів у складі машинобудування. Як змінилася структура машинобудування України упродовж 2017-2024 років? Чим зумовлені ці зміни?

Табл. 25. Обсяги реалізованої промислової продукції за видами економічної діяльності, млн грн.

Види виробництв машинобудування	2017	2021	2024
Уся промисловість	2608027,7	3589379,0	3659054,9
Переробна промисловість	1619495,3	2200378,5	2194399,2
Машинобудування	167649,3	204852,2	286514,1
У тому числі:			
Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	13728,8	14862,0	31019,0
Виробництво електричного устаткування	32938,2	40708,6	48742,7
Виробництво машин та устаткування, не віднесених до інших угруповань	59339,1	71661,7	50482,5
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	61643,2	77619,9	99153,8

Завдання 2. Спираючись на дані таблиці 26, проведіть групування регіонів України за часткою машинобудування у структурі реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) суб'єктами господарювання і заповніть таблицю. Групування має базуватися на показниках 2021 року. Як змінилася частка машинобудування в регіонах України за 2015-2021 роки? Чим пояснюється відносно висока частка машинобудування у структурі реалізованої продукції (товарів, послуг) Закарпатської, Запорізької, Сумської та Харківської областей?

Групи регіонів за часткою машинобудування у структурі їхнього промислового виробництва, %				
До 5,0	5,1-7,5	7,6-10,0	10,1-12,5	Понад 12,5
Назва області	Назва області	Назва області	Назва області	Назва області

Табл. 26. Частка машинобудування в обсягах реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) суб'єктами господарювання в регіонах України, %

Регіони України	Частка машинобудування, %		Регіони України	Частка машинобудування, %	
	2015	2021		2015	2021
Україна	6,8	5,2	Миколаївська	21,9	7,7
АР Крим	Одеська	6,8	6,9
Вінницька	3,2	3,8	Полтавська	6,8	4,5
Волинська	16,6	9,1	Рівненська	3,3	3,5
Дніпропетровська	2,2	3,3	Сумська	21,4	16,0
Донецька	4,9	3,5	Тернопільська	8,9	10,0
Житомирська	6,2	6,1	Харківська	18,4	13,1
Закарпатська	32,3	26,9	Херсонська	5,9	5,1
Запорізька	18,6	12,8	Хмельницька	12,1	7,8
Ів.-Франківська	8,7	4,6	Черкаська	2,7	2,3
Київська	4,5	6,4	Чернівецька	6,3	5,2
Кіровоградська	10,1	9,3	Чернігівська	5,3	5,0
Луганська	8,2	4,8	м. Київ	2,8	2,4
Львівська	6,0	7,4			

Завдання 3. Використовуючи матеріали навчальних посібників та атласів визначте спеціалізацію найбільших центрів машинобудування України та дайте їхню стислу характеристику. Заповніть таблицю.

Центри	Структурні підрозділи машинобудування	Головні підприємства
Харків	Енергетичне машинобудування :	ПАТ «Турбоатом»
Київ		
Дніпро		
Одеса		
Львів		
Запоріжжя		

Миколаїв		
Кропивницький		
Краматорськ		
Луцьк		

Завдання 4. Використовуючи матеріали навчальних посібників, мережу Інтернет, схарактеризуйте основні підприємства-виробники фармацевтичних продуктів і препаратів України. Які види продукції вони виробляють? Заповніть таблицю.

Центри фармацевтичної промисловості	Назва підприємства з виробництва фармацевтичних препаратів	Види продукції, що виробляються
Київ		
Харків		
Львів		
Одеса		
Вінниця		
Тернопіль		
Лубни		
Житомир		
Умань		
Біла Церква		
Черкаси		

Завдання 5. Складіть карту «Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції» в Україні. На ній умовними значками покажіть центри виробництва мінеральних добрив, лакофарбової продукції, синтетичних смол і полімерів.

Виробництво мінеральних добрив: Кам'янське, Рівне, Черкаси, Суми.

Виробництво лаків і фарб: Кривий Ріг, Кам'янське, Дніпро, Черкаси, Яворів, Коростень, Київ, Одеса, Суми, Харків.

Виробництво синтетичних смол і полімерів: Черкаси, Запоріжжя, Калуш, Харків, Кривий Ріг, Луцьк, Одеса, Київ.

Практична робота № 10.
Виробництво дерев'яних виробів, паперу та меблів.
Виробництво будівельних матеріалів

Контрольні запитання до теми:

1. Якими чинниками визначається розміщення підприємств деревообробної промисловості. Назвіть головні центри виробництва пиломатеріалів, фанери, ДСП і ДВП.
2. Розкрийте особливості розвитку та розміщення підприємств целюлозно-паперової промисловості України. Які зміни у структурі виробництва паперу та картону сталися в останні роки?
3. Схарактеризуйте розвиток меблевої промисловості України. Назвіть найвідоміші фірми-виробники меблів.
4. Розкрийте структуру виробництва будівельних матеріалів і конструкцій. Яке його місце в структурі промисловості України?
5. Схарактеризуйте особливості розвитку та динаміку виробництва зв'язувальних матеріалів.
6. Які зміни у структурі виробництва стінових матеріалів сталися в останні роки? Чим вони зумовлені?
7. Схарактеризуйте розвиток в Україні виробництва будівельної кераміки та сантехнічних виробів.

Завдання 1. Проаналізуйте дані таблиці 27. Як змінилися обсяги реалізованої продукції (товарів, послуг) деревообробної та паперової промисловості України впродовж 2010-2024 років? Обчисліть, у скільки разів зросло/скоротилося виробництво цієї продукції у гривнях і в доларах за 2010-2024 роки. Якими причинами це можна пояснити?

Табл. 27. Обсяги реалізованої продукції (товарів, послуг) деревообробної та паперової промисловості, млрд грн

Види продукції	2010	2013	2017	2021	2024	2024 до 2010 р.
Виготовлення виробів з деревини, паперу та поліграфічна діяльність	27,0	35,9	84,2	141,7	130,8	

Завдання 2. Установіть, в яких регіонах України розміщуються наведені в таблиці 28 центри виробництва паперу, картону та шпалер. Якими чинниками визначається така їхня просторова організація? У яких регіонах держави таких центрів найбільше? Чим це пояснюється? Відповідь обґрунтуйте. Позначте названі центри на контурній карті.

Табл. 28. Головні центри виробництва паперу, картону та шпалер

Центри виробництва паперу, картону та шпалер	Регіони розміщення	Види продукції (газетний, санітарно-гігієнічний, папір, папір для письма, картон, гофрована тара, шпалери)
Жидачів		
Малин		
Понінка		
Обухів		
Зміїв		
Ізмаїл		
Львів		
Дніпро		
Корюківка		

Завдання 3. Використовуючи матеріали навчальних посібників, атласів, інформацію мережі Інтернет встановіть належність підприємств України з виробництва цементу до складу відомих міжнародних компаній. Визначте, в яких центрах розміщуються ці підприємства.

Назва міжнародної компанії	Назва підприємства	Місце розташування (назва населеного пункту)
CHR Group		
Дікергофф цемент Україна		
Хайдельберг цемент Україна		
Євроцемент Україна		

Завдання 4. На контурній карті позначте центри виробництва сухих будівельних сумішей, тротуарної та керамічної плитки. Чим пояснюються особливості їхнього розміщення в Україні?

Виробництво сухих будівельних сумішей: Київ, Олешки, Лиман, Вишгород, Балаклея, Кам'янець-Подільський, Львів, Дніпро, Харків.

Виробництво керамічної плитки: Харків, Київ, смт Слобожанське (Дніпропетровська область), Львів, Калуш, Слов'янськ.

Виробництво тротуарної плитки: Суми, Тернопіль, Луцьк, Львів, Дрогобич, Харків.

Практична робота № 11.

Виробництво та пошиття тканин, одягу та взуття

Контрольні запитання до теми

1. Схарактеризуйте особливості легкої промисловості як підрозділу вторинного сектора економіки.

2. Розкрийте структуру виробництва тканин, одягу та взуття. Які підрозділи цього виробництва відіграють у ньому провідну роль?

3. Які причини зумовили деградацію швейних, текстильних, взуттєвих підприємств в Україні у 90-х роках ХХ ст.? Чи продовжують діяти ці причини в сучасних умовах?

4. Схарактеризуйте особливості розвитку, динаміку та географію взуттєвої промисловості України.

5. Розкрийте особливості розвитку та географію текстильного та трикотажного виробництва України.

6. Схарактеризуйте швейну промисловість України. Назвіть головні центри швейного виробництва та розкрийте особливості його розвитку в умовах воєнного стану.

Завдання 1. Спираючись на матеріали навчальних посібників, атласів визначте основні центри виробництва тканин, трикотажних виробів, одягу та взуття. Заповніть таблицю.

Центри виробництва тканин, одягу та взуття	Назва підприємства	Види продукції, що виробляються
Тернопіль		
:		

Завдання 2. Схарактеризуйте діяльність п'яти відомих в Україні підприємств із виробництва тканин, трикотажних виробів, пошиття одягу, взуття та шкіряно-галантерейного виробництва. Основні пункти аналізу подано в таблиці:

Назва підприємства	Коротка історія розвитку	Чинники розвитку	Особливості та проблеми сучасного розвитку	Основні види продукції

Завдання 3. Проведіть дискусію на тему «Швейне виробництво України: особливості та проблеми сучасного розвитку». Під час дискусії з'ясуйте:

- особливості трансформації швейного виробництва в пострадянський період;
- чинники, які гальмують чи стимулюють розвиток швейної промисловості в Україні;
- переваги та недоліки роботи підприємств на давальницькій основі;
- сучасні тренди розвитку швейного виробництва в Україні.

Завдання 4. Розробіть питання та проведіть опитування молоді (через Google-forms) на тему «Якому одягу (взуттю) ви надаєте перевагу – імпортному чи українського виробництва?»

Практична робота № 12.

Виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів (2 год)

Контрольні запитання до теми

1. Розкрийте структуру виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів. Покажіть його місце у структурі промисловості України.

2. Дайте характеристику борошномельно-круп'яного, макаронного та кондитерського виробництва в Україні. Назвіть

головні центри виробництва та торгівельні марки кондитерських виробів.

3. Схарактеризуйте історичні аспекти та сучасні особливості розвитку цукрової та олійно-жирової промисловості.

4. Розкрийте особливості розвитку виноробної промисловості, виробництва пива та безалкогольних напоїв.

5. Розкрийте структуру та особливості розвитку молокопереробної промисловості. Назвіть провідні компанії-виробники свіжого молока, йогуртів і кисломолочної продукції.

6. Схарактеризуйте розвиток та розміщення підприємств із виробництва вершкового масла і твердих сирів. Які компанії є лідерами в Україні за виробництвом цієї продукції?

7. Які зміни сталися в останні роки у структурі випуску м'яса? Чим пояснюється швидкий розвиток в Україні виробництва м'яса птиці?

8. Розкрийте тенденції розвитку та географію підприємств із виробництва ковбасних і м'ясних продуктів. Назвіть провідних виробників цієї продукції в Україні.

Завдання 1. Використовуючи матеріали табл. 29 обчисліть частку виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів у структурі промисловості України. Як вона змінилася упродовж 2001-2024 років? Чим можна пояснити сталість динаміки частки цього виробництва у структурі промисловості країни?

**Табл. 29. Обсяги реалізованої промислової продукції
(у цінах відповідних років), млн грн**

Роки	Обсяги реалізованої промислової продукції, млн грн		Частка виробництва продовольчих товарів, %
	Промисловість загалом	Виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів	
2001	210842,7	34905,4	
2005	468562,6	76329,1	
2010	1065108,2	192154,1	
2015	1776603,7	398023,2	
2023	3274630,1	731119,0	
2024	3659054,9	856853,7	

Завдання 2. На основі даних табл. 33 визначте структуру виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів. Як вона змінилася за 2010-2024 роки, які причини цих змін?

Табл. 30. Обсяги реалізованих харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів

Види виробництв	2010		2015		2024	
	млрд грн	%	млрд грн	%	млрд грн	%
Виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів	206,5	100,0	432,5	100,0	856,8	100,0
Виробництво харчових продуктів	162,0		338,5		743,7	
Виробництво напоїв	33,5		51,5		95,4	
Виробництво тютюнових виробів	11,0		42,5		17,7	

Завдання 3. За даними табл. 31 проаналізуйте частку харчової промисловості у структурі промислового виробництва регіонів України. Проведіть групування регіонів країни за цим показником і заповніть таблицю (дані за 2023 рік). Використовуючи результати раніше виконаних завдань (№4 практичної роботи №5), підтвердьте або спростуйте твердження: «вищу частку виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів у структурі промисловості мають ті регіони України, які характеризуються низьким рівнем соціально-економічного розвитку».

Табл. 31. Частка харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів в обсягах реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) регіонів України, %

Регіони України	Частка виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів, %		Регіони України	Частка виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів, %	
	2015	2023		2015	2023
Україна	22,6	19,2	Миколаївська	33,3	27,4
АР Крим	Одеська	32,0	28,1
Вінницька	60,4	80,2	Полтавська	33,2	19,7

Регіони України	Частка виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів, %		Регіони України	Частка виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів, %	
	2015	2023		2015	2023
Волинська	30,1	29,4	Рівненська	17,3	30,7
Дніпропетровська	9,3	13,2	Сумська	31,4	31,6
Донецька	4,5	...	Тернопільська	43,5	33,3
Житомирська	27,4	31,1	Харківська	33,2	21,0
Закарпатська	11,1	10,6	Херсонська	38,5	0,6
Запорізька	13,1	6,0	Хмельницька	25,7	28,5
Івано-Франківська	34,8	8,4	Черкаська	49,2	42,9
Київська	38,7	30,3	Чернівецька	26,4	34,5
Кіровоградська	58,0	69,4	Чернігівська	56,1	26,2
Луганська	1,9	...	м. Київ	20,7	13,7
Львівська	27,5	41,6			

Таблиця для запису результатів завдання 2.

Частка виробництва продовольчих товарів			
Низька (до 15 %)	Середня (15,1-25 %)	Висока (25,1-35 %)	Дуже висока (понад 35 %)
Назва області	Назва області	Назва області	Назва області

Завдання 4. Використовуючи матеріали навчальних посібників, атласів, дайте детальну характеристику виробництва кондитерських товарів, пива та безалкогольних напоїв, продукції рибопереробної промисловості України і заповніть таблицю.

Назва підрозділу	Чинники розміщення підприємств	Головні центри виробництва	Найбільші підприємства-виробники
Кондитерське виробництво			
Виробництво пива та безалкогольних напоїв			
Виробництво продукції рибопереробної промисловості			

Практична робота № 13. Географія підрозділів сфери послуг

Контрольні запитання до теми

1. Схарактеризуйте особливості розвитку та розміщення в Україні підприємств торгівлі та громадського харчування.
2. Розкрийте регіональні відмінності загальних і душових показників товарообігу, структури продажу продовольчих і непродовольчих товарів в Україні.
3. Проаналізуйте розміщення та динаміку розвитку найбільших торговельних мереж України.
4. Дайте загальну характеристику системи охорони здоров'я України. Якими принципами визначаються особливості розміщення її підприємств?
5. Розкрийте сучасні особливості реформування медичної сфери України. Як воно позначається на кількості та розміщенні медичних закладів країни?
6. Дайте характеристику освітньої системи країни. Якими принципами визначається розміщення її закладів в Україні?
7. Розкрийте сутність реформ, які відбуваються в освітній системі України. Окресліть головні проблеми у розвитку дошкільної, загальноосвітньої, професійно-технічної та вищої освіти в Україні

Завдання 1. Проаналізуйте дані таблиці 32. Визначте частку регіонів України у загальнодержавному обігу роздрібною торгівлі за 2010 та 2021 роки. Які регіони є лідерами, а які аутсайдери за показниками роздрібною торгівлі? Чим це можна пояснити? Чи змінилося упродовж 2010-2021 років положення цих регіонів у рейтингу територій за показником обігу роздрібною торгівлі?

**Табл. 32. Обіг роздрібною торгівлі у розрізі регіонів України,
млн грн**

Регіони України	2010 р.		2021 р.	
	млн грн.	%	млн грн.	%
Україна	529883,2		1443832,9	100,0
АР Крим	22262,6	
Вінницька	14512,0		41569,6	
Волинська	10091,4		26598,4	

Регіони України	2010 р.		2021 р.	
	млн грн.	%	млн грн.	%
Дніпропетровська	41101,0		132227,3	
Донецька	52180,9		43635,0	
Житомирська	11207,3		34397,5	
Закарпатська	10966,2		30118,6	
Запорізька	23235,7		62151,3	
Івано-Франківська	13513,7		33013,2	
Київська	20080,7		120866,3	
Кіровоградська	9042,6		26378,6	
Луганська	22606,6		13147,1	
Львівська	25043,9		89383,7	
Миколаївська	12464,6		32688,6	
Одеська	31184,5		105796,4	
Полтавська	14490,6		48945,7	
Рівненська	9949,8		27370,2	
Сумська	9808,4		27469,0	
Тернопільська	8790,9		23258,0	
Харківська	38297,7		97012,0	
Херсонська	11583,7		29780,3	
Хмельницька	12384,8		33622,9	
Черкаська	12688,1		36836,2	
Чернівецька	7906,3		22030,8	
Чернігівська	10040,6		26744,5	
м. Київ	68411,1		278791,7	
м. Севастополь	6007,5		...	

Завдання 2. За даними табл. 33 обчисліть частку окремих видів продовольчих і непродовольчих товарів у роздрібному товарообігу підприємств України за 2010 і 2023 роки. Які товари (товарні групи) посідають провідне місце у структурі товарообігу? Яких змін зазнала структура товарообігу за 2010-2023 роки, чим це можна пояснити?

Табл. 33. Товарна структура роздрібного товарообігу підприємств

Види товарів	2010		2021		2023	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
Усі товари	280890	100,0	1044516,5	100,0	1211864,5	100,0
Продовольчі товари, усього	110884		449762,3		529728,8	
М'ясо свіже та заморожене, копчене, ковбасні вироби	12943		19442,8		57683,9	

Види товарів	2010		2021		2023	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
Риба і морепродукти	3242		22255,1		22995,9	
Молоко та молокопродукти	5349		49053,8		55568,1	
Масло вершкове	1397		6229,8		6941,2	
Олії рослинні	1452		5878,5		4272,8	
Сири різного типу	3192		19889,4		22446,7	
Цукор	1222		4303,8		4179,5	
Кондитерські вироби	8322		33782,5		42581,2	
Хлібобулочні вироби	2960		37562,0		45393,7	
Фрукти та овочі свіжі	2196		13799,2		39700,2	
Напої алкогольні	19502		68360,0		76425,5	
Тютюнові вироби	12299		37034,8		46814,3	
Непродовольчі товари	170006		594754,2		682135,7	
Одяг і білизна	3494		32352,6		28687,2	
Взуття	3479		10212,9		10376,9	
Парфумерно-косметичні вироби	6211		34716,6		45623,4	
Книги, газети, журнали	2825		2201,5		1728,4	
Аудіо-та відеобладнання, телекомунікаційне устаткування	7664		9037,6		7060,2	
Автомобілі та автотовари	22487		80561,7		81121,4	
Меблі	1580		8584,5		8940,2	
Побутові електротовари та освітлювальне приладдя	8166		31119,5		31300,9	
Товари фармацевтичні	18731		36056,6		114156,8	
Бензин	35971		49329,5		57176,1	

Завдання 3. Порівняйте наведені у таблиці 34 дані про кількість загальноосвітніх навчальних закладів та учнів у них. Чи є між ними відповідність? Обчисліть, на скільки відсотків скоротилася кількість освітніх закладів, учнів і вчителів за 2000-2024 роки, а також встановіть, яка кількість учнів припадає на один загальноосвітній навчальний заклад. Які негативні процеси стали наслідком невідповідності між темпами скорочення кількості загальноосвітніх навчальних закладів і кількості учнів?

Табл. 34. Загальноосвітні навчальні заклади

Роки	Кількість загальноосвітніх закладів, тис. од.	Кількість учнів, тис. осіб	Кількість учителів, тис. осіб	Кількість учнів в одному загальноосвітньому закладі, осіб
1990/91	21,8	7132	537	
1995/96	22,3	7143	596	
2000/01	22,2	6764	577	
2005/06	21,6	5399	543	
2010/11	20,3	4299	515	
2013/14	19,3	4204	508	
2017/18	16,2	3922	440	
2021/22	14,9	4230	435	
2024/25	12,3	3744	381	

Завдання 4. Спираючись на дані таблиці 35, проаналізуйте динаміку кількості закладів вищої освіти України та кількості студентів, які у них навчаються. Чим пояснюється зростання кількості закладів вищої освіти та студентів упродовж 1990-2008 років та їхнє скорочення упродовж 2010-2024 років?

Табл. 35. Заклади вищої освіти України

Роки	Заклади вищої освіти I-II рівнів акредитації/фахової передвищої освіти		Заклади вищої освіти	
	кількість, од.	студентів, тис. осіб	кількість, од.	студентів, тис. осіб
1990/1991	742	757,0	149	881,3
1995/1996	778	617,7	232	922,8
2000/2001	664	528,0	315	1402,9
2005/2006	606	505,3	345	2203,8
2009/2010	511	354,2	350	2245,2
2010/2011	505	361,5	349	2129,8
2013/2014	478	329,0	325	1723,7
2017/2018	372	208,6	289	1330,3
2024/2025	320	383,5	314	956,4

Завдання 5. Використовуючи дані таблиці 36, схарактеризуйте регіональні відмінності у рівні забезпеченості населення України лікарняними закладами та лікарняними ліжками. Проведіть групування регіонів країни (за 2021 рік) за цими показниками,

виділивши три групи, де: 1) рівень забезпеченості є найнижчим (менш як 90% від пересічного для країни показника); 2) відповідає пересічним для країни значенням (+/- 10%); 3) перевищує пересічні для країни показники (понад 110%).

Табл. 36. Забезпеченість населення лікарями, середнім медичним персоналом і лікарняними ліжками, на 10 тис. осіб

Регіони України	Лікарі		Середній медичний персонал		Лікарняні ліжка	
	2010	2021	2010	2021	2010	2021
Україна	49,3	34,6	102,4	62,8	94,0	58,8
АР Крим	52,3	...	102,9	...	88,0	...
Вінницька	49,5	44,1	107,7	75,5	87,8	63,9
Волинська	38,7	22,4	109,1	52,4	83,3	43,6
Дніпропетровська	49,2	71,9	96,6	124,0	106,0	161,6
Донецька	44,7	34,9	94,0	78,9	87,1	76,6
Житомирська	38,9	25,6	112,1	61,7	79,6	50,2
Закарпатська	42,0	25,3	92,2	50,3	80,7	46,1
Запорізька	47,9	44,5	100,6	73,2	92,8	77,3
Ів.-Франківська	59,5	45,8	109,9	73,8	90,6	59,3
Київська	42,2	36,3	93,6	70,7	87,8	74,0
Кіровоградська	36,2	17,3	106,0	44,8	97,5	48,7
Луганська	43,8	12,1	98,9	29,0	105,3	32,1
Львівська	59,5	76,9	112,8	122,3	97,9	117,1
Миколаївська	36,8	19,0	85,3	42,5	85,9	44,9
Одеська	49,0	59,7	94,4	89,6	94,1	106,5
Полтавська	48,9	37,9	102,5	68,8	90,6	66,5
Рівненська	41,6	26,6	115,7	61,2	91,3	51,6
Сумська	39,6	24,0	109,7	55,2	96,7	48,7
Тернопільська	52,1	31,7	112,4	56,9	91,1	51,3
Харківська	58,0	68,9	96,4	102,4	92,0	140,3
Херсонська	35,7	17,4	95,5	41,3	102,2	42,7
Хмельницька	42,3	29,9	107,5	62,6	92,8	59,2
Черкаська	39,0	24,1	105,5	57,7	89,3	57,4
Чернівецька	62,0	30,4	105,4	44,8	89,5	41,7
Чернігівська	37,3	21,3	112,8	53,3	115,5	51,5
м. Київ	83,8	92,8	113,5	115,6	108,8	0,0
м. Севастополь	55,1	...	99,5	...	89,1	183,0

Форма запису результатів завдання 5.

Рівень забезпеченості найнижчий (менш як 90 %)		Рівень забезпеченості середній (91-109 %)		Рівень забезпеченості високий (понад 110 %)	
Лікарі	Лікарняні ліжка	Лікарі	Лікарняні ліжка	Лікарі	Лікарняні ліжка
Назва регіонів					

Практична робота № 14. Транспортний комплекс України

Контрольні запитання до теми

1. Схарактеризуйте місце різних видів транспорту в загальних показниках пасажиро- і вантажообігу України.
2. Дайте характеристику автомобільного транспорту України.
3. Які переваги має залізничний транспорт? Схарактеризуйте його розвиток в Україні.
4. Розкрийте особливості розвитку в Україні морського та річкового видів транспорту.
5. Дайте стислу характеристику трубопровідного та авіаційного транспорту України.
6. Які міжнародні транспортні коридори проходять територією України? Які перспективи їхнього розвитку?
7. Які транспортно-економічні райони виділяються в Україні? Дайте їх стислу характеристику.

Завдання 1. Визначте питому вагу кожного з видів транспорту в структурі вантажо- і пасажирообігу (табл. 37) за 1990 і 2024 роки. Заповніть таблицю. Чи змінилося співвідношення між різними видами транспорту в структурі вантажо- і пасажирообігу за ці роки? Чим це зумовлено?

Табл. 37. Вантажо-і пасажирообіг різних видів транспорту України

Види транспорту	Вантажообіг				Пасажирообіг			
	1990		2024		1990		2024	
	млрд т/км	%	млрд т/км	%	млрд пас/км	%	млрд пас/км	%
Всього	1039,3		184,6		222,5		43,4	
Залізничний	474,0		113,3		76,0		17,0	
Морський	265,6		0,98*		1,1		0,8*	
Річковий	11,9			0,6				
Автомобільний	79,7		39,4		128,7		18,0	
Авіаційний	0,1		-		16,1		-	
Трубопровідний	208,0		30,9		-		-	
Внутрішньоміський електротранспорт	-		-		-		7,6	

* - водний транспорт (сумарно морський і річковий)

Завдання 2. Користуючись матеріалами навчальних посібників, підручників складіть порівняльну характеристику різних видів транспорту України та заповніть таблицю.

Види транспорту	Переваги	Недоліки	Основні транспортні комунікації (автодороги, залізниці, трубопроводи, судноплавні річки)	Найбільші транспортні центри, вузли та порти
Залізничний				
Автомобільний				
Морський				
Річковий				
Авіаційний				
Трубопровідний				

Завдання 3. Обчисліть щільність автомобільних доріг і залізниць у розрізі адміністративних одиниць України (табл. 38). На основі отриманих результатів проведіть групування регіонів України, виділивши групи з найбільшою, середньою та найменшою щільністю транспортних комунікацій. Заповніть таблицю.

Щільність залізниць, км/1000 км ²			Щільність автодоріг, км/1000 км ²		
висока	середня	низька	висока	середня	низька

Табл. 38. Довжина залізниць та автодоріг в розрізі регіонів України

Регіони України	Площа, тис. км ²	Залізниці		Автодороги	
		довжина, км	щільність, км/1000 км ²	довжина, тис. км	щільність, км/1000 км ²
Україна	603,7	22799		167,8	
АР Крим	27,0	645		6,7	
Вінницька	26,5	1262		9,6	
Волинська	20,2	621		6,1	
Дніпропетровська	31,9	1581		8,6	
Донецька	26,5	1655		6,3	
Житомирська	29,9	1126		8,3	
Закарпатська	12,8	639		3,5	

Регіони України	Площа, тис. км ²	Залізниці		Автодороги	
		довжина, км	щільність, км/1000 км ²	довжина, тис. км	щільність, км/1000 км ²
Запорізька	27,2	993		6,8	
Ів.-Франківська	13,9	427		4,4	
Київська	28,9	881		8,1	
Кіровоградська	24,6	926		6,4	
Луганська	26,7	1201		6,7	
Львівська	21,8	1308		8,0	
Миколаївська	24,6	764		5,3	
Одеська	33,3	1553		8,1	
Полтавська	28,8	853		8,7	
Рівненська	20,1	587		5,2	
Сумська	23,8	823		6,9	
Тернопільська	13,8	774		5,6	
Харківська	31,4	1524		8,7	
Херсонська	28,5	459		5,4	
Хмельницька	20,6	740		7,4	
Черкаська	20,9	652		6,2	
Чернівецька	8,1	461		3,0	
Чернігівська	31,9	892		7,1	

Завдання 4. За даними таблиці 39 визначте структуру вантажів, які перевозяться залізничним транспортом за 2000 та 2021 рр. Порівняйте отримані результати. Які зміни у структурі перевезених вантажів залізничним транспортом сталися за указаний період?

Табл. 39. Перевезення вантажів залізничним транспортом загального користування, млн т

	1990	1995	2000	2017	2021
Усі вантажі	974	360	357	339,5	314,3
вугілля	217	102	98	43,9	50,2
кокс	19	8	11	5,0	5,0
нафта й нафтопродукти	52	20	27	3,8	12,4
чорні метали	70	24	45	20,8	21,7
лісові	5	3	3	2,8	1,5
хлібні	36	16	6	35,7	33,6
руда	116	50	65	64,9	77,6
цемент	19	6	4	5,9	6,4
хімічні й мінеральні добрива	16	5	10	3,5	10,7
Інші вантажі	424	126	88	46,7	95,2

Форма запису результатів завдання 4

Види вантажів	Частка у загальному обсягу вантажів, які перевозяться залізничним транспортом, %	
	2000	2021
Усі вантажі	100,0	100,0
вугілля		
:		

Практична робота № 15.
Зовнішньоекономічні зв'язки України

Контрольні запитання до теми

1. Схарактеризуйте динаміку, товарну та територіальну структуру експорту України.
2. Назвіть головних торговельних партнерів України з експорту товарів. Як змінився список цих країн за останні роки? Чим це зумовлено?
3. Розкрийте динаміку, структуру та географію імпорту України. Як вони змінилися за останні роки?
4. Розкрийте особливості зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС. Чи змінилася динаміка та структура зовнішньої торгівлі з ЄС після підписання Угоди про асоціацію?
5. Розкрийте сприятливі та несприятливі чинники залучення в Україну іноземних інвестицій.
6. Які країни світу є найбільшими інвесторами України? У які галузі економіки нашої країни вкладається основна частина іноземних інвестицій? Які регіони України вирізняються найвищою інвестиційною привабливістю?
7. Схарактеризуйте динаміку створення та особливості функціонування в Україні євро регіонів.

Завдання 1. За даними таблиці 40, обчисліть сальдо загального обсягу зовнішньої торгівлі, торгівлі товарами та послугами (сальдо = експорт-імпорт) України за різні роки. Зробіть аналіз. Чим, на вашу думку, зумовлена різна динаміка торговельного балансу України в останні роки?

Табл. 40. Зовнішня торгівля України, млн дол.

	2008	2013	2017	2022	2024
Обсяг зовнішньої торгівлі, усього	170699,0	162063,7	109062,3	111612,4	152508,3
Експорт	78695,7	77553,9	53979,0	53301,6	58958,1
Імпорт	92003,3	84509,8	55083,3	58310,8	93550,2
Обсяг зовнішньої торгівлі товарами, усього	152489,7	140307,5	92871,9	99431,3	112484,3
Експорт	66954,4	63320,7	43264,7	44135,6	41733,1
Імпорт	85535,3	76986,8	49607,2	55295,7	70751,2
Обсяг зовнішньої торгівлі послугами, усього	18209,3	21756,2	16190,4	12181,1	40024,0
Експорт	11741,3	14233,2	10714,3	9166,0	17225,0
Імпорт	6468,0	7523,0	5476,1	3015,1	22799,0

Форма запису результатів завдання 1.

	2008	2013	2017	2022	2024
Сальдо загального обсягу зовнішньої торгівлі					
Сальдо торгівлі товарами					
Сальдо торгівлі послугами					

Завдання 2. За даними таблиці 41 обчисліть частку експорту та імпорту України, що припадає на різні регіони світу. З якими регіонами світу Україна має позитивне, а з якими негативне сальдо зовнішньої торгівлі?

Табл. 41. Розподіл зовнішньої торгівлі товарами за географічними регіонами

	2013		2017		2024	
	млн дол.	% до загальног о обсягу	млн дол.	% до загальног о обсягу	млн дол.	% до загальног о обсягу
Експорт - усього	63320,7		43264,7		41733,3	
Країни СНД	22077,3		6916,4		-	
у т.ч. Росія	15065,1		3936,5		21,0	
Інші регіони світу	41243,4		36348,3		-	

	2013		2017		2024	
	млн дол.	% до загальног о обсягу	млн дол.	% до загальног о обсягу	млн дол.	% до загальног о обсягу
Європа	17064,2		17901,9		26806,7	
Азія	16813,0		12967,3		10697,4	
Америка	2163,6		1207,9		1250,1	
Африка	5094,7		4047,7		2938,9	
Австралія	40,1		71,9		19,2	
Імпорт - усього	76986,8		49607,2		70770,6	
Країни СНД	27941,6		11477,9		-	
у т.ч. Росія	23234,2		7204,0		1,7	
Інші регіони світу	49054,2		38129,3		-	
Європа	28566,2		22922,4		38541,2	
Азія	15237,3		10679,4		26277,9	
Америка	4339,9		3615,6		4778,9	
Африка	749,8		719,0		1025,5	
Австралія	93,7		151,4		145,4	

Завдання 3. За даними табл. 42 проаналізуйте динаміку торгівлі України товарами з країнами ЄС. Обчисліть частку країн ЄС у зовнішній торгівлі України загалом, а також в експорті та в імпорті. Чи змінилися ці показники в останні роки? Чим це зумовлено?

Табл. 42. Динаміка зовнішньої торгівлі України товарами з країнами ЄС

Роки	Обсяг зовнішньої торгівлі України, усього	Обсяг зовнішньої торгівлі з країнами ЄС, усього		Експорт України до країн ЄС		Імпорт України з країн ЄС	
	Млн дол.	Млн дол.	%	Млн дол.	%	Млн дол.	%
2000	28528,5	8624,0		4576,3		4047,7	
2013	140307,5	43805,1		16758,6		27046,5	
2015	75643,5	28345,4		13015,2		15330,2	
2017	92871,9	38332,8		17533,4		20799,4	
2022	99431,3	54853,1		27890,7		26962,4	
2024	112484,3	605336,3		24830,9		35705,3	

Завдання 4. Проаналізуйте товарну структуру зовнішньої торгівлі України. За даними табл. 43 обчисліть частку різних товарних груп в експорті та імпорті нашої держави. Як і чому змінилася товарна структура зовнішньої торгівлі України за 2008-2024 роки? Чи можна вважати ці зміни позитивними з огляду на перспективи розвитку України?

Табл. 43. Товарна структура зовнішньої торгівлі України, млн дол.

Товарні групи	2008		2013		2024	
	Експорт	Імпорт	Експорт	Імпорт	Експорт	Імпорт
Усього	66954,4	85535,4	63312,0	76963,9	41733,1	70751,2
Продукти рослинного походження	5577,4	1462,5	8875,9	2669,8	13527,6	2227,6
у т.ч. зернові	3703,8	146,5	6371,3	306,5	9418,3	111,3
Жири та олії	1945,7	612,9	3507,1	403,3	5756,4	280,0
Готові харчові продукти	2518,2	2679,2	3557,2	3218,8	3755,7	3657,7
Мінеральні продукти	7046,1	25441,3	7494,9	22362,1	3432,4	9162,1
Продукція хімічної індустрії	5045,3	6959,1	4327,3	8435,3	973,1	8065,1
Недорогоцінні метали та вироби з них	27593,9	6390,1	17570,7	5002,9	4456,3	3873,9
у т.ч. чорні метали	22954,6	3299,3	14319,3	2230,7	3096,3	1487,0
Машини, обладнання та механізми	6341,1	13379,8	69750,0	12470,1	3142,9	15037,1
у т.ч. електричні машини	2843,4	3808,4	3134,1	5560,5	2278,0	8384,1
транспортні засоби	4321,3	12091,4	3344,0	5901,4	431,7	9088,6

Форма запису результатів завдання 4.

Товарні групи	Частка від загального показника зовнішньої торгівлі товарами, %			
	2013		2024	
	Експорт	Імпорт	Експорт	Імпорт
Продукти рослинного походження				

Завдання 5. Проаналізуйте динаміку залучення в Україну прямих іноземних інвестицій (табл. 44). Визначте їхню географічну структуру, зокрема країни світу, що є головними інвесторами України? Чи змінився упродовж останніх років перелік країн, які вкладають в Україну найбільше інвестицій?

Табл. 44. Прямі іноземні інвестиції в Україну за країнами світу (млн дол. на початок року)

	2006	2008	2013	2018	2024
Усього	16890,0	29542,7	51705,3	39144,0	...
Кіпр	165,9	5946,4	15907,7	10008,6	1130,0
Німеччина	5503,7	5918,3	4496,3	1792,6	...
Нідерланди	919,5	2508,8	9007,5	6292,9	1190,0
Росія	835,8	1462,4	3040,5	4598,4	...
Австрія	1439,5	2067,4	2476,9	1265,9	276,8
Франція	87,9	1044,8	1510,3	1346,3	263,7
В. Британія	1174,8	1975,5	2496,9	2169,0	297,0
США	1387,4	1430,1	976,5	538,7	361,0
Італія	117,4	150,4	401,7	333,3	...
Польща	225,5	372,1	897,2	815,5	191,6
Швейцарія	456,4	648,0	1097,6	1537,6	189,2
Угорщина	191,0	411,2	684,3	796,0	101,9
Люксембург	77,8	210,7	555,8	942,3	284,5

ДОДАТКИ

Родовища основних видів мінерально-сировинних ресурсів України

<i>Вид ресурсу</i>	<i>Назва родовища (басейну)</i>	<i>Місце знаходження (адміністративна область)</i>
Паливні ресурси		
Кам'яне вугілля	<i>Донецький басейн</i>	Донецька, Луганська, Дніпропетровська
	<i>Львівсько-Волинський басейн</i>	Львівська, Волинська
Буре вугілля	<i>Дніпровський басейн</i> Родовища:	Житомирська, Черкаська, Кіровоградська, Дніпропетровська
	Миронівське	Кіровоградська
	Андрусівське	Житомирська
	Павлівське	Дніпропетровська
	Морозівське	Кіровоградська
Нафта і газ	<i>Карпатська нафтогазоносна провінція</i> Родовища:	Львівська, Івано-Франківська, Чернівецька, Закарпатська
	Долинське (нафта)	Івано-Франківська
	Бориславське (нафта)	Львівська
	Косівське (газ)	Івано-Франківська
	Солотвинське (газ)	Закарпатська
	Битків-Бабчинське (нафта і газ)	Івано-Франківська
	Надвірнянське (нафта і газ)	Івано-Франківська
	<i>Донецько-Дніпровська нафтогазоносна провінція</i> Родовища:	Чернігівська, Сумська, Полтавська, Харківська, Дніпропетровська
	Нинівське (нафта)	Сумська
	Коліївське (нафта)	Харківська
	Решетняківське (нафта)	Полтавська
	Шебелинське (газ)	Харківська
	Західнохрещищенське (газ)	Полтавська
	Єфремівське (газ)	Харківська
	Анастасіївське	Сумська
	Леляківське	Чернігівська
	Качанівське	Сумська
	<i>Причорноморсько-Кримська нафтогазоносна провінція</i> Родовища:	Одеська, Николаївська, Херсонська, АР Крим, шельф Чорного та Азовського морів
	Східно-Саратське (нафта)	Одеська
	Джанкойське (газ)	АР Крим
Глібівське (газ)	АР Крим	
Штормове (газ)	шельф Чорного моря	
Торф	Поліське	Волинська
	Замглайське	Чернігівська
	Велике Болото	Волинська

<i>Вид ресурсу</i>	Назва родовища (басейну)	Місце знаходження (адміністративна область)
Горючі сланці	Бовтиське	Кіровоградська
Рудні корисні копалини		
Залізна руда	Криворізький басейн	Дніпропетровська, Кіровоградська
	Кременчуцький басейн	Полтавська
	Білозірський басейн	Запорізька
	Керченський басейн	АР Крим
Марганцева руда	Нікопольський басейн	Дніпропетровська, Запорізька
	Великотокмацьке родовище	Запорізька
Руди кольорових металів	Титанові руди: Самотканське	Дніпропетровська
	Іршанське	Житомирська
	Нікелеві та кобальтові руди: Сухохутірське	Дніпропетровська
	Девладівське	Дніпропетровська
	Капітанівське	Кіровоградська
	Алюмінієві руди: Берегівське	Закарпатська
	Смілянське	Черкаська
	Високопільське	Дніпропетровська
	Калініно-Шевченківське	Донецька
	Свинцеві та цинкові руди: Берегівське	Закарпатська
	Ртутні руди: Микитівське	Донецька
	Вишківське	Закарпатська
	Уранові руди: Жовторічинське	Дніпропетровська
	Мігурійське	Кіровоградська
	Золото: Мужіївське	Закарпатська
	Клинцівське	Кіровоградська
Нерудна сировина		
Графіт	Завалівське	Кіровоградська
	Петрівське	Кіровоградська
	Троїцьке	Запорізька
Сірка	Немирівське	Львівська
	Язівське	Львівська
	Новороздольське	Львівська
Калійна сіль	Стебницьке	Львівська
	Калуш-Голицьке	Івано-Франківська
Кам'яна сіль	Солотвинське	Закарпатська
	Артемівське	Донецька
	Слов'янське	Донецька
	Сиваське	АР Крим
Каолін	Глуховецьке	Вінницька
	Балка Біла	Донецька

Вид ресурсу	Назва родовища (басейну)	Місце знаходження (адміністративна область)
	Дубровське	Житомирська
Граніт	Ясногірське	Рівненська
	Коростишівське	Житомирська
	Богуславське	Київська
Мармур	Требушанське	Закарпатська
	Велике-Каменецьке	Закарпатська
Крейда	Шебелинське	Харківська
	Новгород-Сіверське	Чернігівська
	Здолбунівське	Рівненська
Пісок скляний	Папірнянське	Чернігівська
	Великогірське	Львівська
Пісок формувальний	Авдіївське	Донецька
	Оріхівське	Запорізька
	Пологівське	Запорізька
Вапняк флюсовий	Гусарівське	Харківська
	Жовтокам'янське	Дніпропетровська
	Північно-Шевченківське	Донецька
Вогнетривкі глини	Краснопартизанське	АР Крим
	Кадиківське	АР Крим
	Пологівське	Запорізька
	Новорайське	Донецька
Вапняк	Веселівське	Донецька
	Часовоярське	Донецька
	Бахчисарайське	АР Крим
	Бургунське	Херсонська
	Новопапівське	Луганська
Мергель	Гуменецьке	Хмельницька
	Розвадівське	Львівська
	Бахчисарайське	АР Крим
Глина	Амвросіївське	Донецька
	Краматорське	Донецька
	Кривинське	Хмельницька
	Розвадівське	Львівська
Бурштин	Новгород-Сіверське	Чернігівська
	Клесівське	Рівненська
Мінеральні води	Трускавецька	Львівська
	Моршинська	Львівська
	Миргородська	Полтавська
	Синяцька	Закарпатська
	Збручанська	Хмельницька
	Хмільник	Вінницька
	Білоцерківська	Київська
	Миронівська	Київська
Березівська	Харківська	

Додаток Б

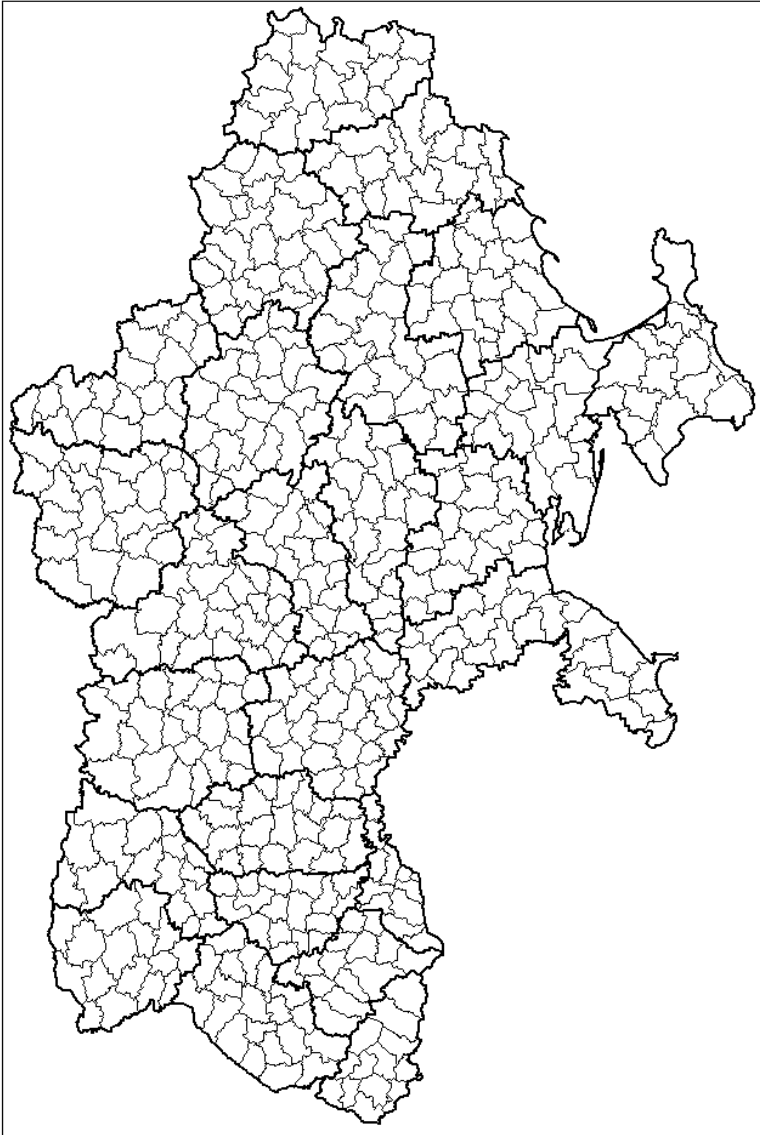
Динаміка чисельності населення міст, що мають понад 50 тис. жителів

Міста	Кількість жителів, тис. осіб				
	1987	2001	2008	2014	2022
Київ	2544	2628,8	2 740,2	2 868,7	2 952,3
Севастополь	350	342	339,6	344,9*	...
Сімферополь	338	336,9	337,8	338,3*	...
Керч	173	160,1	149,0	144,6*	...
Євпаторія	106	111,7	107,1	107,0*	...
Феодосія	83	75	71,2	69,0*	...
Ялта	89	83,5	78,9	78,2*	...
Вінниця	383	390,5	366,8	372,1	369,7
Луцьк	185	214,9	207,6	216,1	216,0
Ковель	66	71,6	67,1	69,0	67,7
Нововолинськ	54	53	52,6	53,3	49,8
Дніпро	1182	1093,6	1 029,5	993,1	968,5
Кам'янське	279	267,4	245,9	241,5	226,8
Кривий Ріг	698	700,6	681,3	642,1	603,9
Нікополь	157	147,6	127,5	117,9	105,2
Новомосковськ/Самара	76	73,1	72,4	71,3	69,9
Павлоград	126	124,6	111,1	109,7	101,4
Донецьк	1090	1042,2	980,9	949,8	901,6
Артемівськ/ Бахмут	91	83,5	79,6	77,5	71,1
Горлівка	345	293,8	269,1	254,4	239,8
Дружківка	70	67,8	61,9	59,6	54,0
Єнакієве	117	103,1	90,6	81,1	76,7
Костянтинівка	115	95	82,8	76,1	67,4
Краматорськ	198	184	170,1	162,8	147,1
Красноармійськ / Покровськ	70	68,1	66,3	64,5	60,1
Макіївка	455	377,7	366,8	351,8	338,9
Маріуполь	529	485,4	474,7	458,5	425,7
Слов'янськ	144	125	120,7	116,7	105,1
Торез / Чистякове	88	72	62,0	57,0	53,5
Харцизьк	69	64	60,9	58,6	56,2
Житомир	287	294	272,5	270,9	261,6
Бердичів	89	89,3	81,3	78,3	73,0
Коростень	72	69	65,6	65,5	61,5
Новоград-Волинський/Звягель	52	56,4	56,0	56,0	55,1
Ужгород	111	126,3	116,3	115,9	115,4
Мукачево	88	88,5	83,0	85,5	85,6
Запоріжжя	875	840,1	787,8	766,3	710,1

Міста	Кількість жителів, тис. осіб				
	1987	2001	2008	2014	2022
Бердянськ	133	132,6	117,8	115,5	106,3
Мелітополь	174	166,8	158,5	156,9	148,9
Енергодар	...	57	54,4	54,5	52,2
Івано-Франківськ	225	252,7	222,5	227,0	238,2
Калуш	67	72,6	67,2	67,6	65,1
Коломия	63	66,5	61,0	61,4	60,8
Біла Церква	194	215,7	208,0	211,2	207,3
Бориспіль	...	54,5	56,8	60,2	64,1
Бровари	73	89,5	92,5	98,9	109,8
Ірпінь	...	40,6	39,9	53,4	65,2
Кропивницький	269	262,8	239,6	233,3	219,7
Олександрія	95	99,1	84,9	82,6	76,1
Луганськ	509	464,7	441,8	424,1	397,7
Алчевськ	126	117,3	115,4	110,5	106,1
Антрацит	70	63,7	57,6	54,2	52,2
Красний Луч / Хрустальний	112	94,9	86,4	82,2	79,5
Лисичанськ	124	114,5	108,3	103,5	93,3
Рубіжне	72	65,3	62,2	60,0	55,2
Свердловськ / Довжанськ	84	72,5	67,4	64,9	62,7
Сіверськодонецьк	127	125,8	113,3	108,9	99,1
Стаханов / Кадіївка	112	99	81,2	77,2	73,3
Львів	767	785,5	735,1	729,0	732,8
Дрогобич	76	79,5	78,6	76,9	73,7
Стрий	63	68,1	60,5	59,8	59,4
Червоноград/Шептицький	71	72,7	68,6	68,0	64,3
Миколаїв	501	503,4	506,4	494,9	470,0
Первомайськ	79	80	67,5	66,7	62,4
Одеса	1141	1002	1 005,7	1 017,0	1 010,5
Білгород-Дністровський	54	56,6	50,4	50,1	47,7
Ізмаїл	90	89,1	77,1	72,5	69,9
Іллічівськ / Чорноморськ	52	58,9	57,7	59,8	57,9
Полтава	309	310,3	303,6	296,0	279,6
Комсомольськ / Горішні Плавні	...	57,6	51,8	52,0	49,9
Кременчук	230	237	229,1	225,8	215,3
Рівне	233	244	248,4	249,9	243,9
Суми	268	292,7	275,7	268,8	256,5
Конотоп	93	99,8	90,1	88,5	85,5
Шостка	87	88,5	81,9	78,5	71,9
Тернопіль	197	234,4	217,4	217,1	225,0
Харків	1587	1490,2	1 457,8	1 451,1	1 421,1
Ізюм	63	59,9	53,7	51,2	44,9
Лозова	68	67,8	60,0	57,9	53,2

Міста	Кількість жителів, тис. осіб				
	1987	2001	2008	2014	2022
Херсон	358	349,6	308,8	297,6	279,1
Хмельницький	230	261,6	259,1	266,1	274,4
Кам.-Подільський	101	109	100,0	102,3	96,9
Черкаси	287	306,8	289,9	285,2	269,8
Сміла	76	75,6	68,6	68,7	66,7
Умань	89	89,3	87,7	86,6	81,5
Чернівці	254	258,5	246,9	262,1	264,3
Чернігів	291	310,5	298,3	295,7	282,7
Ніжин	81	79,2	74,9	72,9	65,8
Прилуки	73	64,9	59,9	58,2	51,6

Адміністративна карта України

Виробництво окремих видів продукції рослинництва, тис. т (2024 р.)

№ п/п	Регіони	Зернові культури	Цукровий буряк	Соняшник	Ріпак	Соя	Картопля, млн т
1.	Україна	56246,0	12798,2	10955,9	3457,0	6014,0	21,4
2.	АР Крим
3.	Вінницька	4231,4	2554,3	808,0	534,7	455,9	1,8
4.	Волинська	1283,1	631,6	63,4	232,9	270,2	1,3
5.	Дніпропетровська	2849,6	...	1289,3	835,3	13,4	0,92
6.	Донецька	352,0	3,1	170,1	155,3	0,8	0,17
7.	Житомирська	2564,8	313,5	298,2	313,9	540,7	1,9
8.	Закарпатська	310,3	...	4,3	39,2	32,9	0,49
9.	Запорізька	395,6	...	191,6	126,3	0,6	0,02
10.	Івано-Франківська	920,2	61,4	39,5	109,2	237,2	1,0
11.	Київська	3688,7	519,4	534,1	430,6	328,7	1,6
12.	Кіровоградська	3077,0	312,6	1371,4	690,6	181,0	0,53
13.	Луганська
14.	Львівська	1915,3	1183,1	46,9	229,8	500,2	1,8
15.	Миколаївська	2183,8	...	780,9	606,2	12,4	0,16
16.	Одеська	4699,8	...	792,3	1214,7	11,8	0,27
17.	Полтавська	4088,6	1300,1	949,3	698,0	494,1	1,2
18.	Рівненська	1367,0	673,7	92,6	214,5	396,7	1,3
19.	Сумська	3178,8	К	469,1	331,5	444,8	0,75
20.	Тернопільська	3023,9	1688,1	242,4	318,2	431,5	0,97
21.	Харківська	2389,0	...	1046,1	575,6	73,0	0,54
22.	Херсонська	2161,1	...	67,4	74,6	0,0	...
23.	Хмельницька	3985,4	2314,7	377,2	384,2	828,3	1,2
24.	Черкаська	3568,4	787,8	636,2	440,5	296,9	1,3
25.	Чернівецька	721,7	К	44,6	83,7	167,7	0,67
26.	Чернігівська	4996,0	262,7	587,0	377,7	295,5	1,1

Навчальне видання

МИКОЛА БАРАНОВСЬКИЙ

**ЕКОНОМІЧНА ТА СОЦІАЛЬНА
ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ: ПРАКТИКУМ**

Технічний редактор – І. П. Борис
Макет виготовлено з оригінал-макету замовника

Підписано до друку 17.10.25 р.
Гарнітура Computer Modern
Замовлення № 169

Формат 60x84/16 Папір офсетний
Обл.-вид. арк. 1,84 Ел. вид-ння
Ум. друк. арк. 1,9

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя.
м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3^А
(04631)7–19–72
E-mail: vidavn_ndu@ukr.net
www.ndu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2137 від 29.03.05 р.